

Rapport Nr. 0483

Archeologienota

Merelbeke, Notelaarstraat-Bergbosstraat
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Merelbeke Notelaarstraat-Bergbosstraat
Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Verrijckt en Jeroen Vermeersch

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2020-1413

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2020K14

Plaats en datum

Beerse, 13 november 2020

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

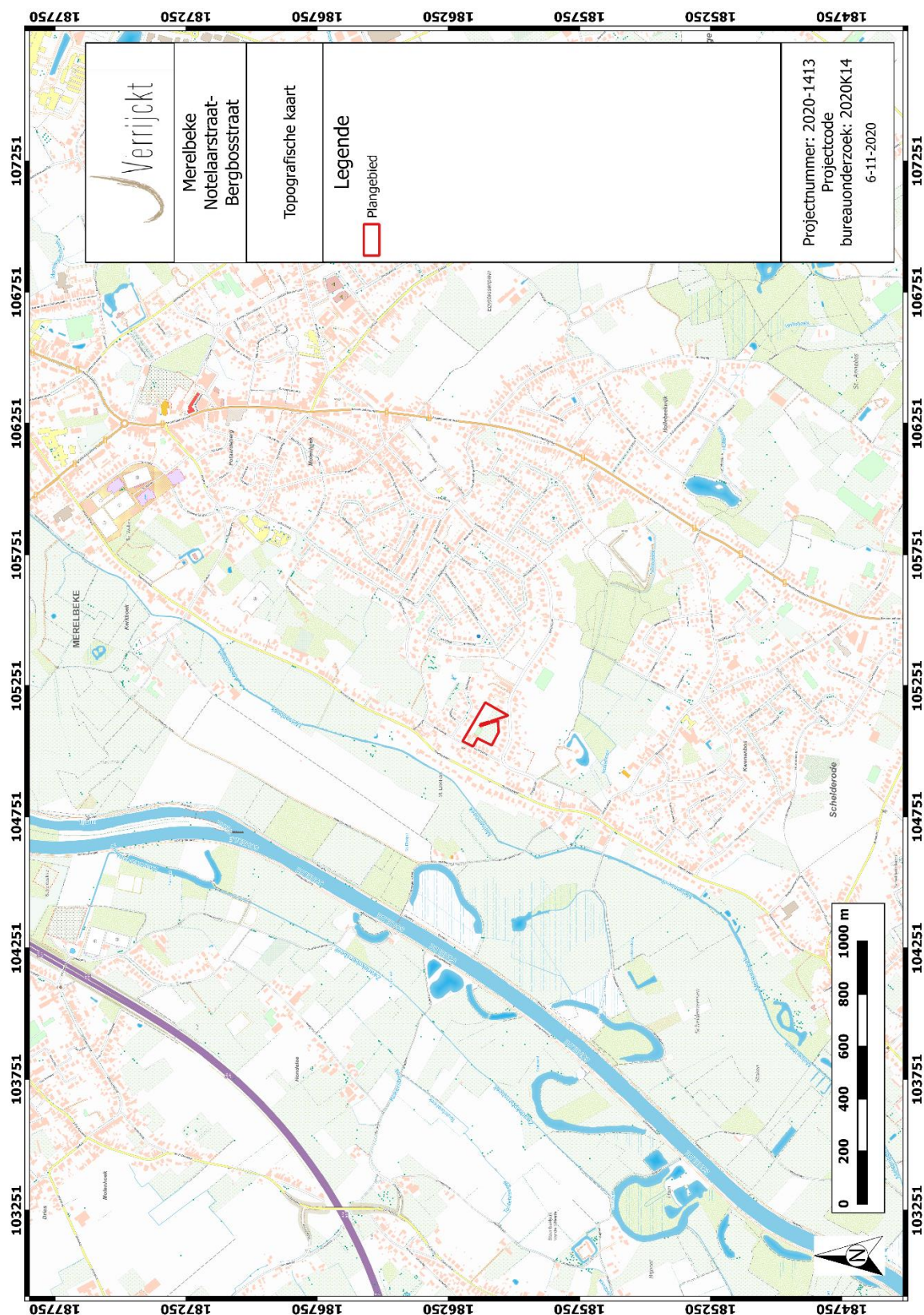
1	Bureauonderzoek.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.1.3	Juridisch kader	4
1.1.4	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie	5
1.3	Aanleiding.....	6
	Huidige situatie en gekende verstoringen	6
	Geplande werken en bodemingrepen	6
1.4	Assessmentrapport.....	10
1.4.1	Topografische situering	10
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	10
1.4.3	Geologische situering.....	13
1.4.4	Bodemkundige situering	14
1.4.5	Historische bronnen	22
1.4.6	Cartografische bronnen.....	23
1.4.7	Archeologisch bronnen.....	38
1.5	Besluit	49
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	49
1.5.2	Archeologische verwachting	50
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering.....	51
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	51
1.5.5	Samenvatting	53
2	Lijst met figuren.....	55
3	Lijst met tabellen	55
4	Plannenlijst.....	55
5	Bibliografie.....	59
6	Bijlagen	60

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

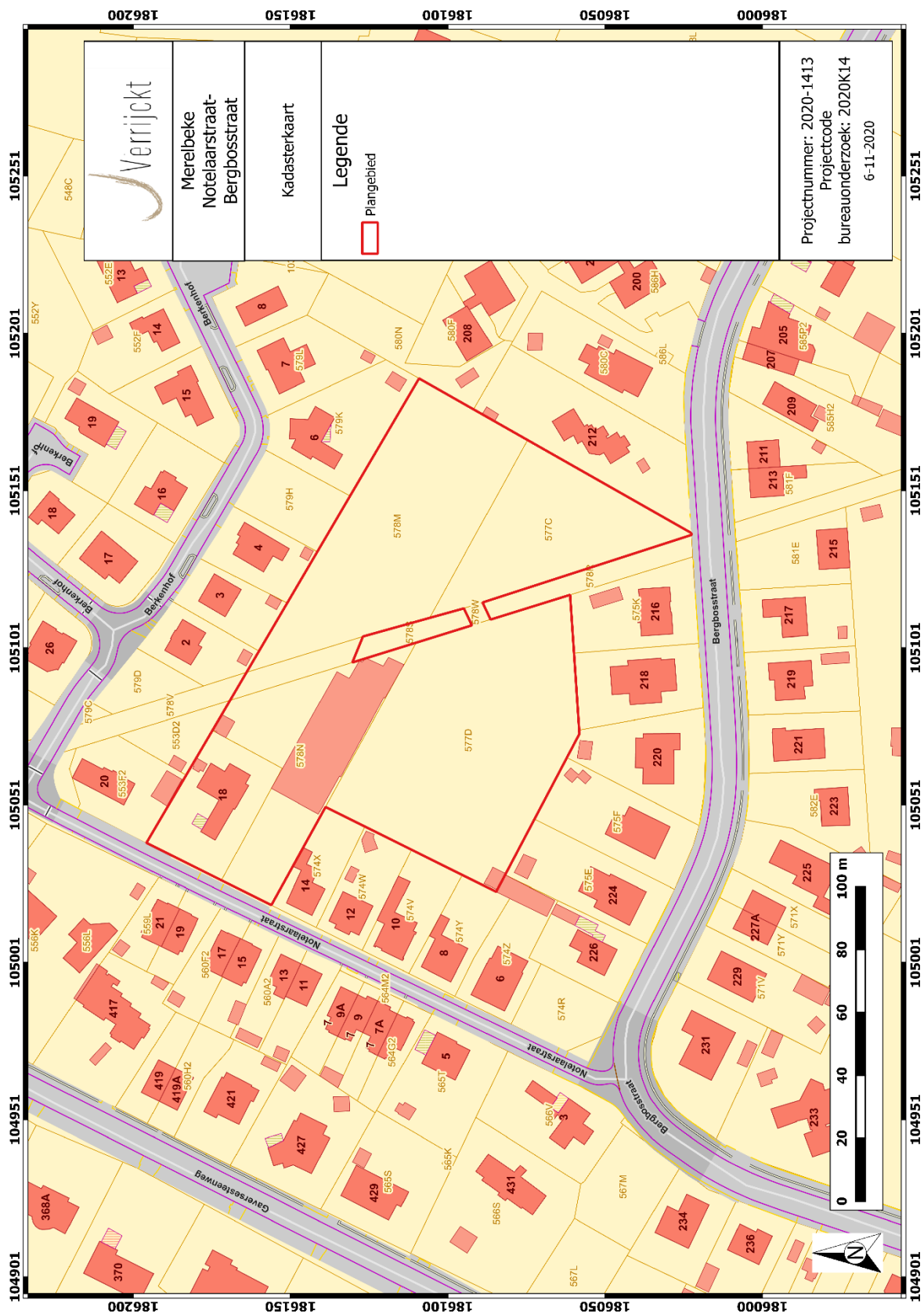
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2020-1413
Projectcode Onroerend Erfgoed		2020K14
locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Merelbeke
	Deelgemeente	Merelbeke
	Straat	Notelaarstraat-Bergbosstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Merelbeke
	Afdeling	2
	Sectie	B
	Percelen	574B2, 577C, 577D, 578N, 578M, 578V en 578W
Coördinaten	Noord	X: 105.039 Y: 186.195
	West	X: 105.023 Y: 186.084
	Zuid	X: 105.136 Y: 186.022
	Oost	X: 105.186 Y: 186.108
Oppervlakte plangebied		Ca. 13.584 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 13.584 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2020a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2020d

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de verkaveling van een zone tussen de Notelaarstraat en de Bergbosstraat te Merelbeke. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermt of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra akte genomen is van de archeologienota door Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek

in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Van deze archeologienota dient akte genomen te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra akte genomen is van de archeologienota, is deze bindend.

Binnen het plangebied wordt een verkaveling gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 1,35 ha en bedraagt de bodemingreep ook 1,35 ha. Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.000m² of meer én de ingreep in de bodem is minstens 1000m² bedraagt. Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeert. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermt of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij wordt zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaart materiaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart
- Topografische kaarten

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied (13,5 ha) is gelegen tussen de Notelaarstraat en de Bergbosstraat in Merelbeke en bestaat uit grasland en een aantal bebouwde loten. De huidige gekende verstoringen bestaan uit de bebouwing waarvan de funderingsdiepte onbekend is en de bijhorende verharding (vermoedelijke diepte 40-50 cm). Verder loopt er een hoofdwaterleiding doorheen het plangebied in NW-ZO richting op kavels 578V, 578S, 578W en 578R.

Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een verkaveling uit te voeren (Figuur 4 t/m Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.). Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

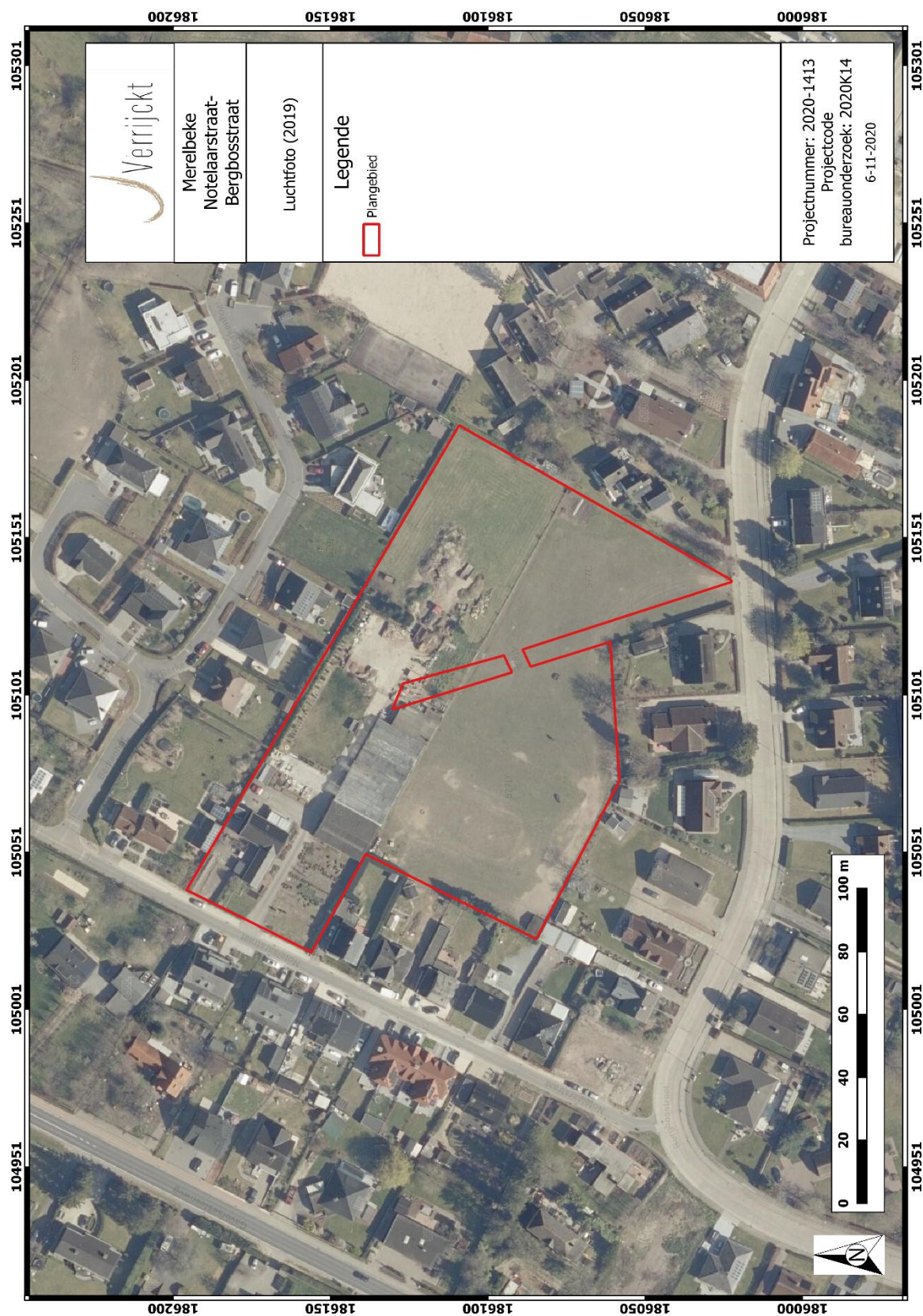
Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 13.584 m². Deze zal worden verkaveld tot 21 kavels die een oppervlakte zullen hebben tussen 253 m² en 722 m². Kavel 22 en 23 zullen resp. een

⁴ CARTESIUS 2020

oppervlakte hebben van 2.293 m² en 2.542 m². Dit zijn de kavels met de nieuwe weg en een groenzone met waterpartij.

De precieze impact van de werken op de bodem is op dit moment niet duidelijk maar zorgt wel voor een bedreiging van eventueel aanwezige archeologische waarden.

Momenteel is de locatie van de loten 19, 20 en 21 nog in privé bezit. Die zone wordt in deze archeologienota wel opgenomen in het archeologisch assessment maar zal bij eventueel vervolgonderzoek nog niet mee onderzocht kunnen worden. Het gaat daarbij om een oppervlakte van ca. 1049m².

Figuur 3: Plangebied op orthofoto⁵

⁵ AGIV 2020e

Figuur 4: Inplantingsplan, met het noorden rechts⁶

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuur 1 en 2. Het plangebied is gelegen tussen de Notelaarstraat en Bergbosstraat (provincie Oost-Vlaanderen). Het plangebied is deels bebouwd in het noordwesten. Het overige deel van het plangebied is onbebouwd en bestaat uit grasland. Doorheen het plangebied loopt ook een waterleiding. De omliggende percelen zijn bebouwd door alleenstaande woningen.

Het plangebied ligt op ca. 1600 m ten zuidwesten van het huidige centrum. Ten westen stromen de Melsenbeek en de Schelde met daartussen de Merelbeekse Scheldemeersen.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

Het plangebied is gelegen op een hoogte tussen 14 en 15 m +TAW. De ruime omgeving bestaat uit hoogtes tussen 5 en 40 m +TAW. Net ten westen van het plangebied daalt de maaiveldhoogte vanwege de alluviale vlakte van de Schelde, waar ook de Melsenbeek en de meersen toe behoren. Naar het oosten toe stijgt het landschap vrij snel tot 30 m waardoor het plangebied dus op een helling gelegen is.

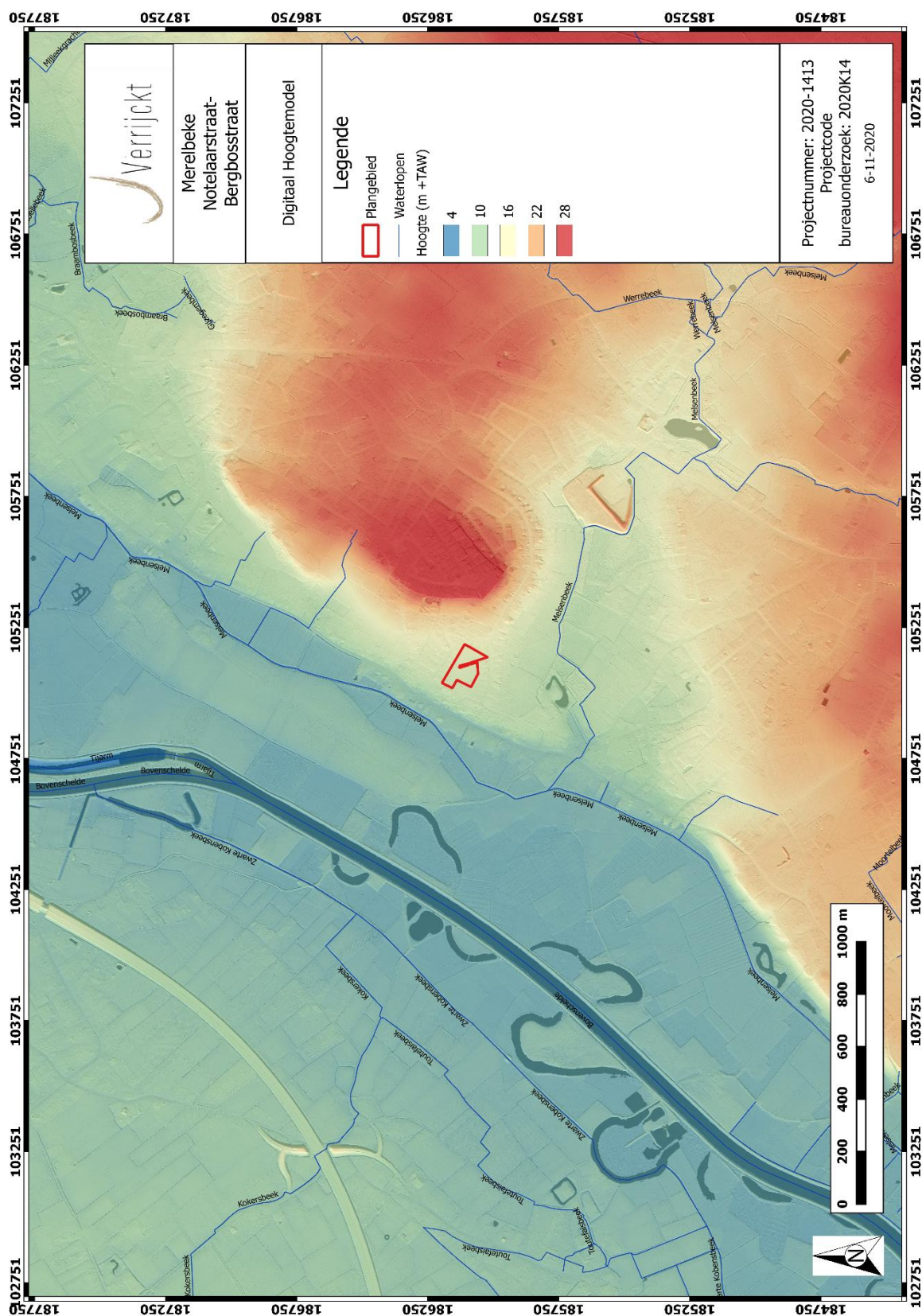
Vanuit geomorfologisch oogpunt is het plangebied gelegen in de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. Dit is een brede vlakte gelegen op een gemiddelde hoogte van ca. 10 m +TAW dat als brede zandige vlakte in de laatste ijstijd is ontstaan. Door holocene insnijdingen van de Schelde ontwikkelde dit gebied tot een laagterras. De topografie van de Scheldevallei bestaat uit een lichtgolvende oppervlakte. Getijden hebben geen invloed meer in dit gebied door de constructie van de sluis te Merelbeke. De Schelde is verder ook rechtgetrokken of gekanaliseerd waardoor oude afgesloten meanders zijn ontstaan.⁷

Tussen Schelde en Melsenbeek, ten westen van Resselaaierberg, ligt de langgestrekte zandige donk van Montoie die ten noorden uitloopt op de oude wijk "Kerkhoek". Het is daar waar het plangebied gelegen is.⁸

Tussen de Schelde en het plangebied stroomt ook de Melsenbeek (150 m westelijk), die tevens een loop heeft die ook ten zuiden van het plangebied stroomt (260 m zuidelijk).

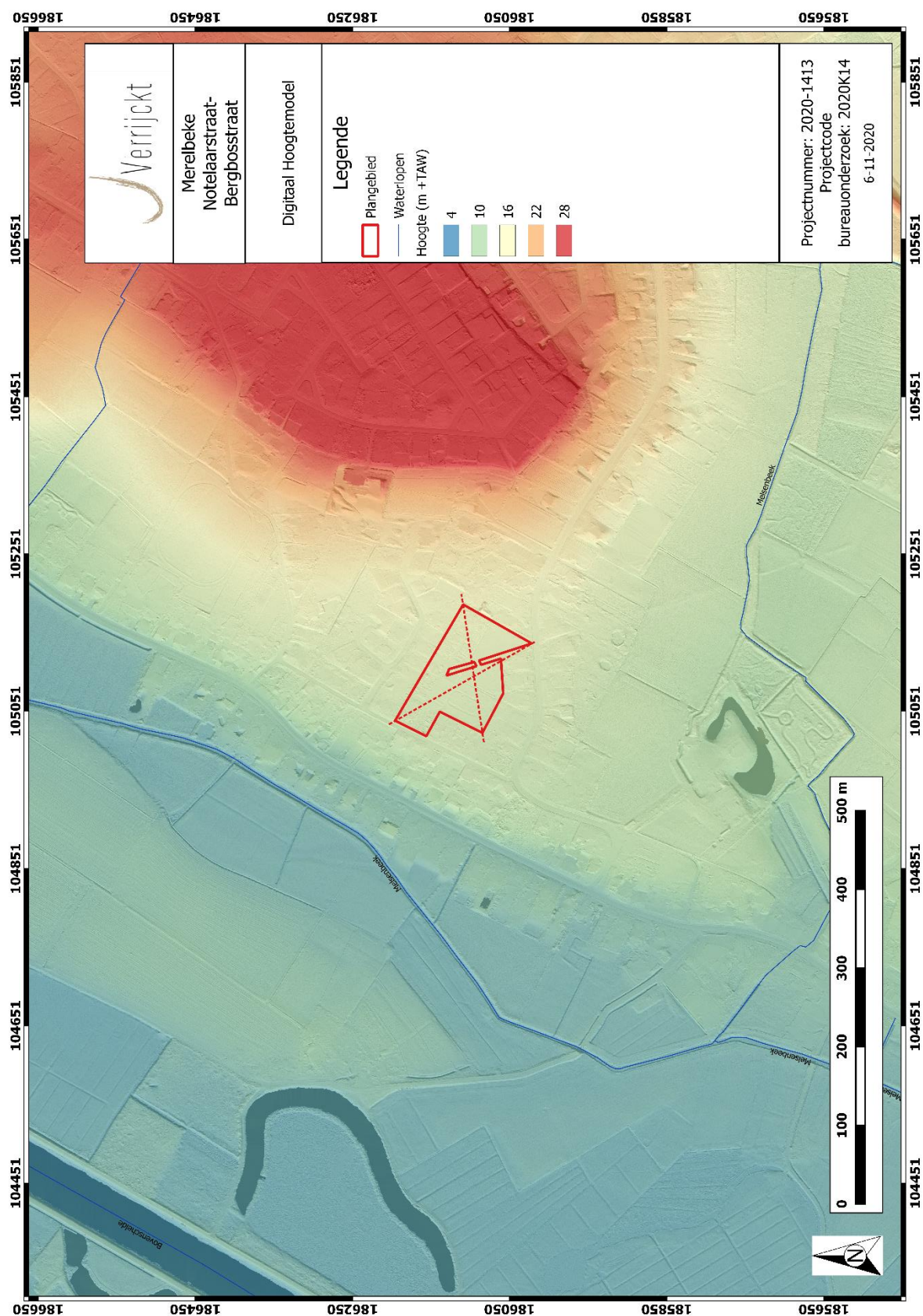
⁷ De Moor 2000: 8.

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14211>

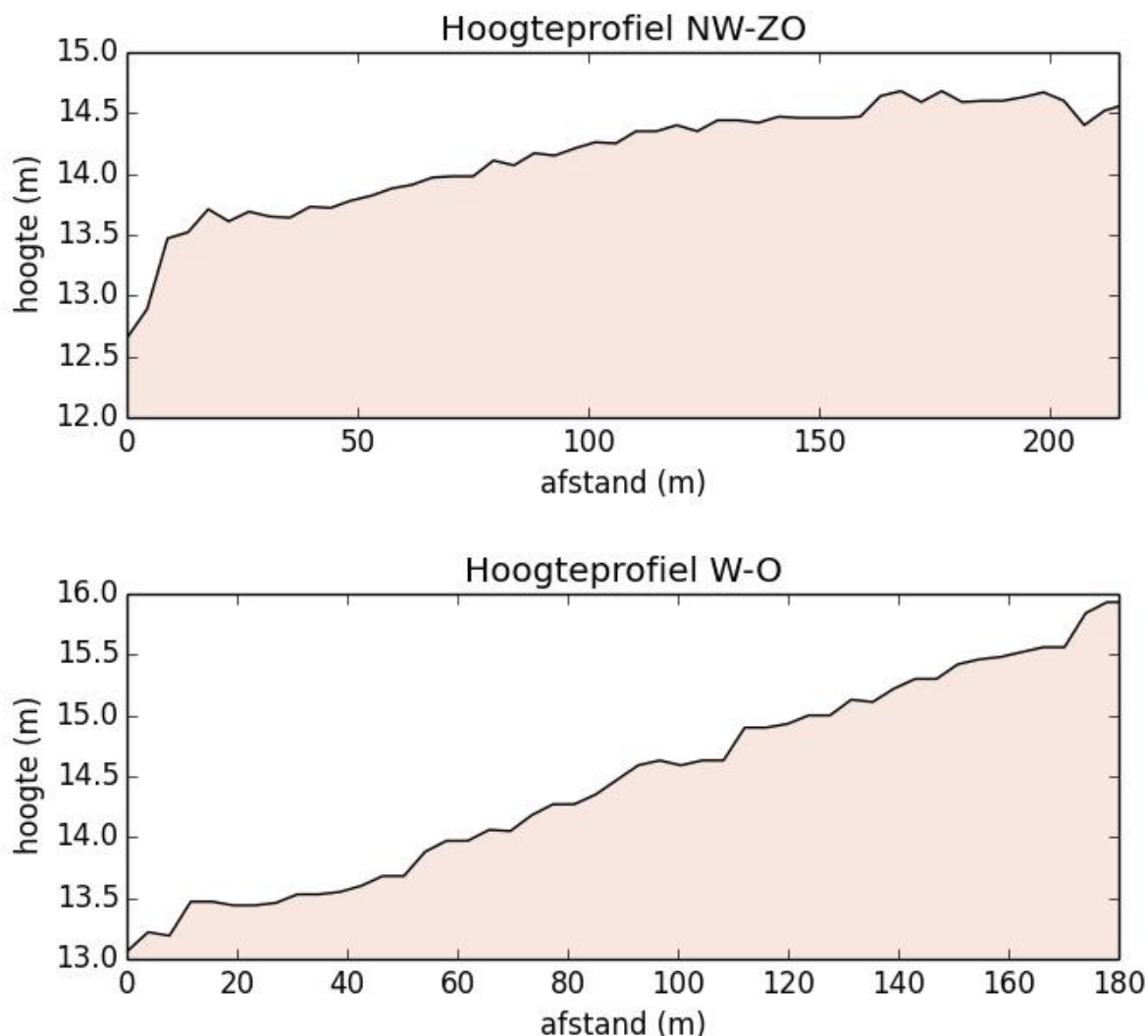
Figuur 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM)⁶

⁶ AGIV 2020b

Figuur 6: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM¹⁰

¹⁰ AGIV 2020b

Figuur 7: Hoogteprofielen van het plangebied¹¹

1.4.3 Geologische situering

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

Volgens de Tertiair kaart (65 tot 1,7 miljoen jaar geleden) ligt het plangebied op de grens van twee ondergrondse formaties.

In het westen ligt de Formatie van Tielt – Lid van Kortemark dat als volgt wordt omschreven: grijze tot groengrijze klei tot silt, dunne banken zand en silt. De top hiervan ligt tussen 0 en 5 m +TAW.

Het westelijke deel van het plangebied ligt op de Formatie van Tielt – Lid van Egem dat als volgt gekarteerd is: grijsgroen zeer fijn zand, kleilagen, zandsteenbanken, glauconiet- en glimmerhoudend. Deze formatie bestaat dus uit meer zandige afzettingen en is ook hoger gelegen waarbij de top op ca. 5 à 10 m +TAW gelegen is.

¹¹ AGIV 2020b

Over de diepte en de grens tussen de beide leden geven de geologische boringen in de omgeving helaas geen bijkomende informatie. Het geeft wel inzicht in de dikte van het quartaire pakket dat op het tertiaire niveau gelegen is.

Quartair 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als profieltype 1. Deze wordt gekenmerkt door eolische afzettingen van het weichseliaan (laat-pleistoceen), mogelijk vroeg-holoceen en/of hellingsafzettingen van het quartair. Deze sedimenten zijn bovenop de eerder vermelde tertiaire sedimenten afgezet. Op basis van de topografische situatie worden hellingsafzettingen hier echter niet verwacht.

Ten westen, aan de overzijde van de straat komen binnen de alluviale vlakte van de Schelde ook fluviatiele sedimenten voor die dateren in het holoceen en/of tardiglaciaal.

Quartair 1/50.000

De quartairgeologische kaart met schaal 1:50.000 geeft aan dat het plangebied een quartair profiel HGh heeft. Dit wijst op diachrone grove hellingssedimenten (H) en hellingsgrind (Gh) uit het quartair.¹² Deze zijn typerend voor de hellende zones waarbij quartaire afzettingen door afspoeling of door massabewegingen onder normale of periglaciale omstandigheden langs zwakke hellingen verplaatst zijn of nog in verplaatsing zijn. Lithologisch gezien zijn deze afzettingen nauw verwant met het substraat (de eolische afzettingen die op de ruimere kaart zijn gekarteerd en/of de tertiaire afzettingen).¹³

1.4.4 Bodemkundige situering

Het is in de bovenstaande pleistocene afzettingen dat de bodem is ontwikkeld. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als volgt:

Zbc(h): Droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Deze bodem heeft als kenmerk dat de roestverschijnselen beginnen tussen de diepten van 90 en 100 cm. Bodemgenetisch vormen ze het deel van de chronosequentie vanaf het niet gedifferentieerd materiaal tot de verbrokkelde textuur B-horizont. De eenheden met humusarme bovengrond zijn opgebouwd uit humusarm stuifzand waaronder een bedolven profiel voorkomt. Soms wordt het materiaal grover in de diepte. In heuvelachtige landschappen wijst een geel of groenachtig materiaal op een invloed van glauconiethoudend Tertiair op de dekzanden. Ook de eenheden met klei-zandsubstraat komen voor in heuvelachtige gebieden waar Tertiaire formaties binnen bereik werden aangetroffen. Al deze bodems zijn sterk droogtegevoelig en vertonen een quasi permanent watergebrek. Ze vertegenwoordigen arme gronden, aangewezen voor bosbouw.

Dit bodemtype komt in het overgrote deel van het plangebied voor.

Zcc(h): Matig droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont

Deze zandgronden hebben de draineringsvoorwaarden als gemeenschappelijk kenmerk, ze zijn matig droog en vertonen roestverschijnselen tussen 60 en 90 cm. Ze hebben een gunstige

¹² De Moor 1999: Kaartblad 22

¹³ De Moor 2000: Toelichting kaartblad 22

waterhuishouding in de winter maar zijn wel in enige mate droogtegevoelig in de zomer. Aanwezigheid van een substraat bevordert de waterhuishouding in de zomer. Hun landbouwkundige waarde wordt vooral bepaald door de toestand van het humeus dek. Deze bodems zijn matig geschikt voor zomergranen en aardappelen; geschikt voor asperges. Ze hebben een hoge meststofbehoefte.

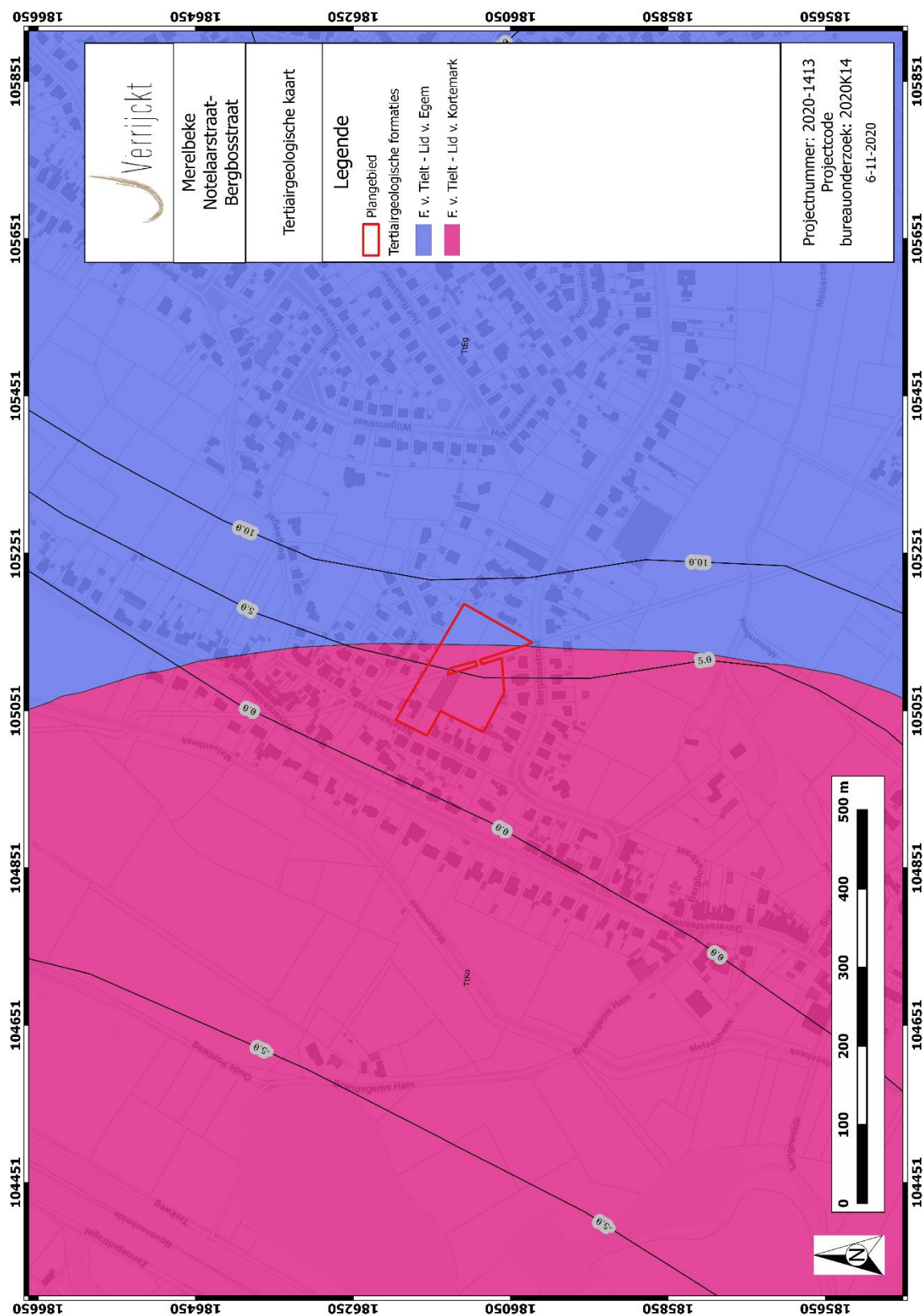
Dit bodemtype is gekarteerd aan de zuidelijke rand van het plangebied ter hoogte van de Bergbosstraat. De matige vochtigheid is -in tegenstelling tot de drogere gronden in het plangebied- te wijten aan de iets lagere ligging en de nabijheid van de Melsenbeek ten zuiden van het plangebied.

Scp: Matig droge lemig zandbodem zonder profiel

Het zandlemig dek is meestal 50 cm dik en gaat over op een leemsubstraat of op Tertiair materiaal (klei, klei-zand). Tussen de donker bruingrijze Ap van 30-40 cm en het moedermateriaal of substraat bevindt zich een zwak humeuze overgangshorizont van 10-20 cm dikte. Roestverschijnselen beginnen op 60-90 cm. De waterhuishouding op de substraatseries kan te nat zijn in de winter, toch is de bodem droogtegevoelig in de zomer. De bodems zijn matig geschikt voor weinig eisende teelten (rogge, haver, aardappelen), thans wordt er veel maïs op verbouwd.

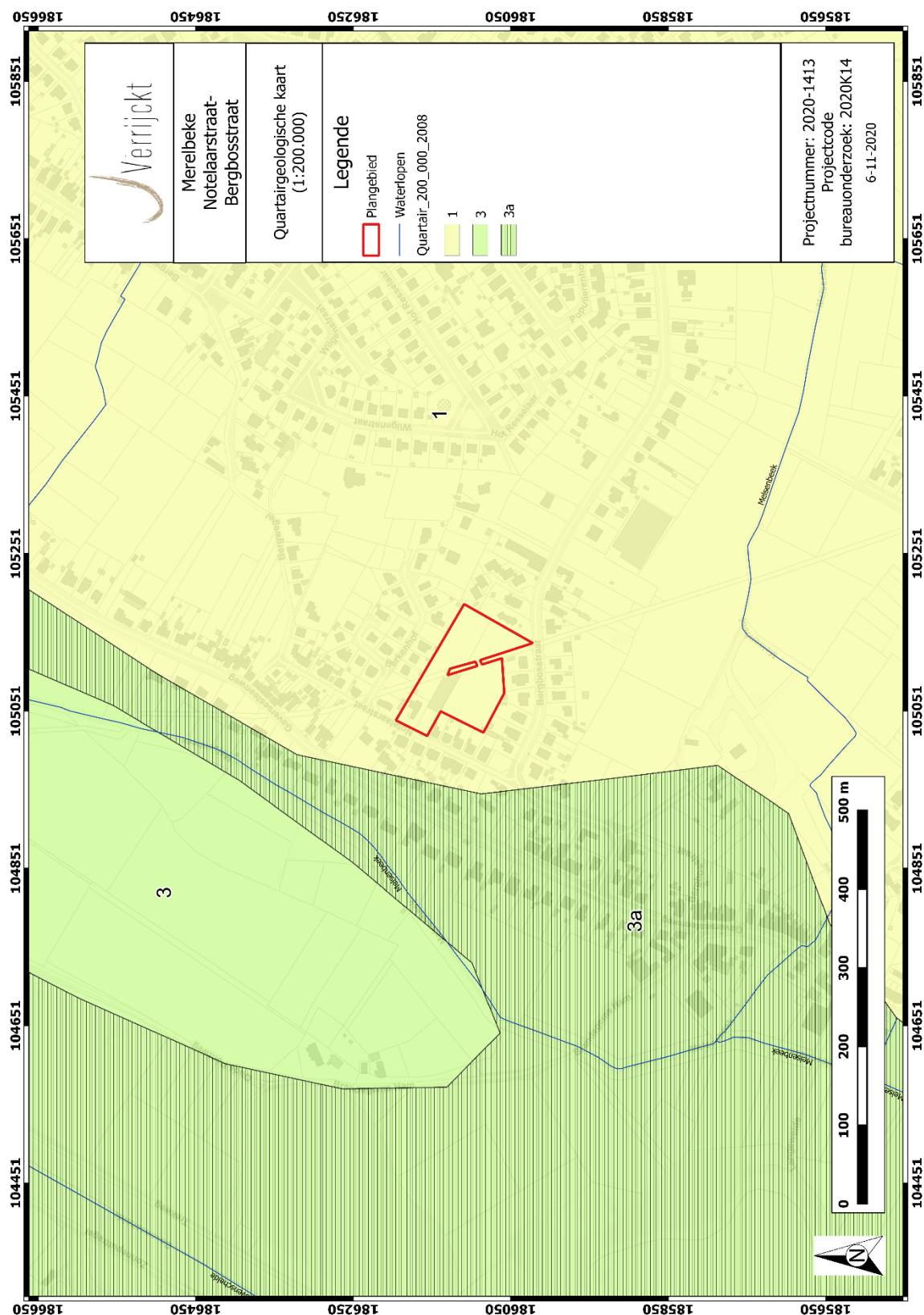
Dit bodemtype is gekarteerd aan de westelijke zijde van het plangebied ter hoogte van de Notelaarstraat.

Zoals eerder vermeld is de kans op het aantreffen van hellingsafzettingen reëel. Dit wordt deels bevestigd door de potentiële bodemerosiekaart waarbij omliggende percelen op gelijke hoogte van het plangebied eerder een verwaarloosbare (donker groen) tot laag (geel) potentieel hebben (Figuur 13). Het plangebied is niet gekarteerd. Maar de zones met een hogere kans op bodemerosie zijn wel duidelijk gelegen op de helling tussen de oostelijke hogere delen in het landschap en de westelijke alluviale vallei, waar ook het plangebied gelegen is.

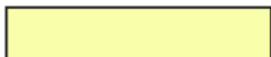
Figuur 8: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁴

¹⁴ DOV VLAANDEREN 2020b

Figuur 9: Plangebied op de Quartaairgeologische kaart 1:200.000¹⁵

¹⁵ DOV VLAANDEREN 2020c

1

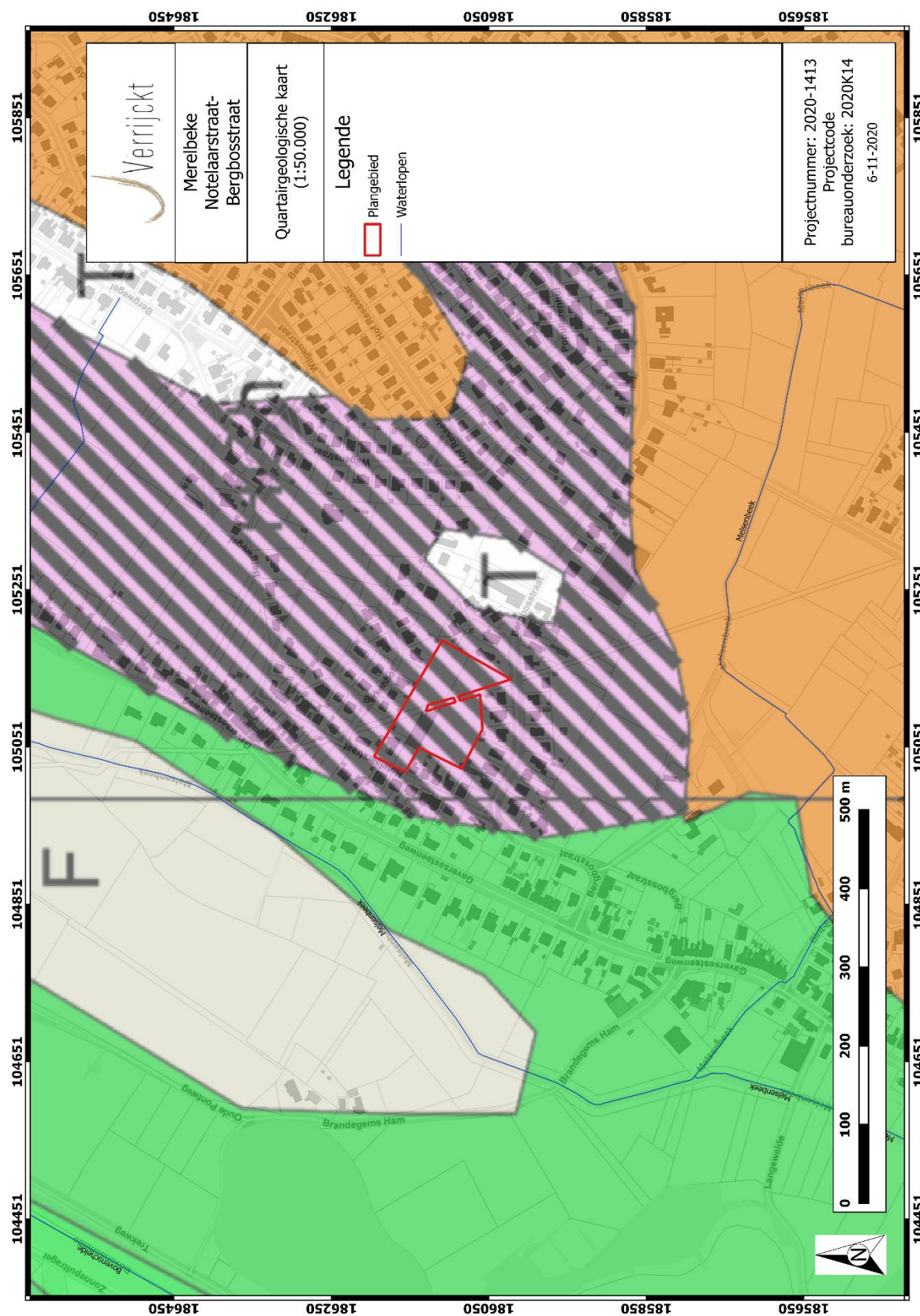
ELPw en/of HQ

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

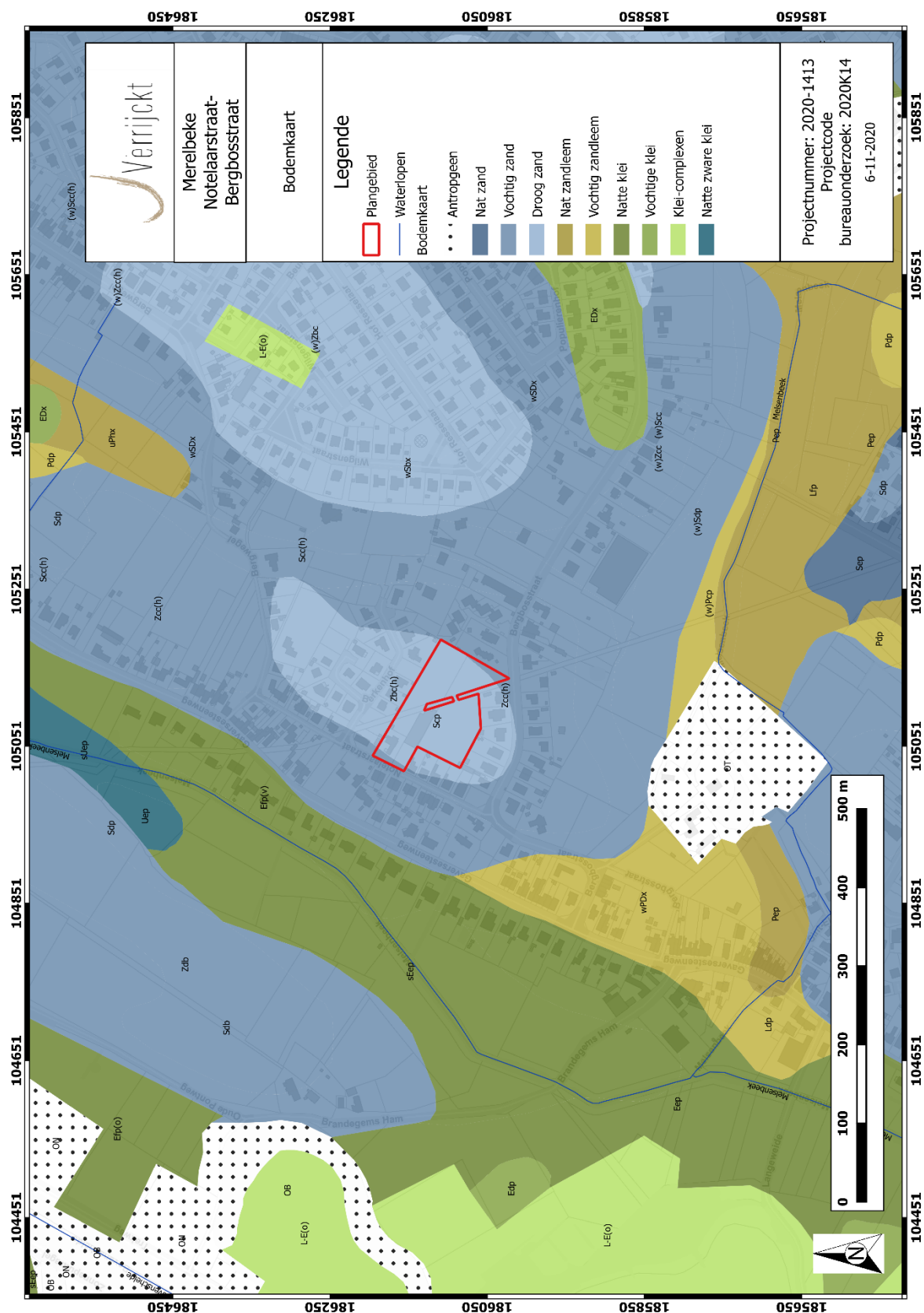
Figuur 10: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied¹⁶

¹⁶ DOV VLAANDEREN 2020c

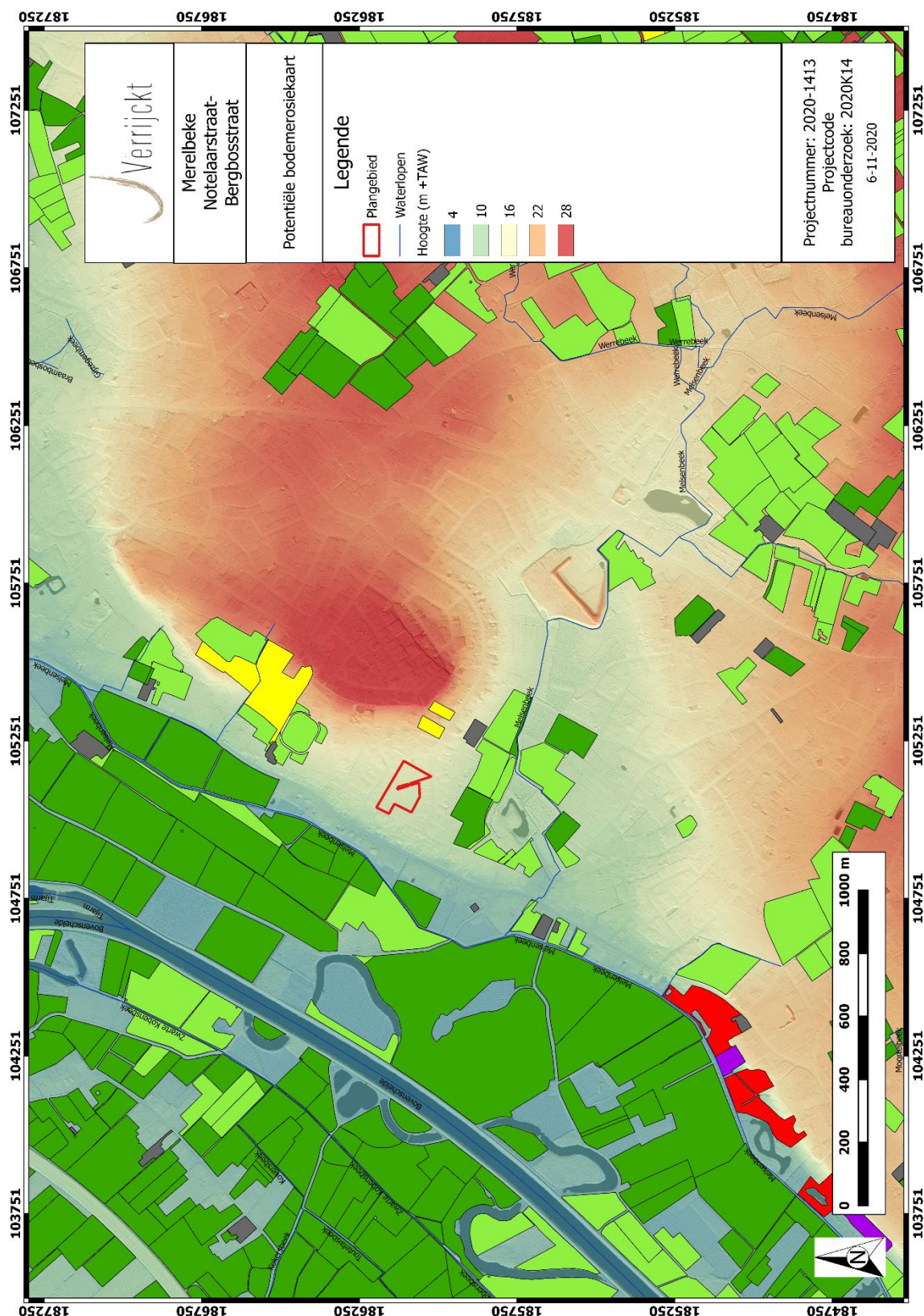
Figuur 11: Plangebied op de Quartaairgeologische kaart 1:50.000¹⁷

¹⁷ DOV VLAANDEREN 2020c

Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen¹⁸

¹⁸ DOV VLAANDEREN 2020a

Figuur 13: Plangebied op de potentiële bodemerosiekaart en het digitaal hoogtemodel¹⁹

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2020a

1.4.5 Historische bronnen

Archeologische vondsten getuigen van bewoning binnen de gemeentegrenzen sinds het paleolithicum. Opmerkelijk veel Romeinse vondsten werden aangetroffen tussen 1782 en 1800: verscheidene potten met talrijke bronzen en zilveren munten, 50 urnen op de Schapersdries: wijzen op intense bewoning tijdens de Romeinse periode geconcentreerd voornamelijk op de hoger gelegen terreinen. De relevante archeologische vondsten nabij het plangebied worden verder in detail behandeld.

In 966 schonk graaf Arnulf I van Vlaanderen de villa Krombrugge (750 m ten zuiden van het plangebied) aan de Gentse Sint-Pietersabdij. De heerlijkheid Krombrugge besloeg het zuidelijk en grootste deel van de huidige gemeente. Ze was belangrijker dan de ten noorden ervan gelegen heerlijkheid Merelbeke van de heren met dezelfde naam, gelegen op 1200 m ten noorden van het plangebied. Volgens een recente studie zouden beide heerlijkheden vroeger deel uit hebben gemaakt van een Karolingisch domein dat naast Merelbeke ook enkele van de huidige aangrenzende deelgemeenten omvatte. Als centraal hof ervan wijst hij de verdwenen hoeve Resselare aan nabij Krombrugge (vermoedelijk op 700 m ten oosten van het plangebied). Van dit herenhof hingen een aantal andere hoven of "mans" af, waarvan hij een aantal identificeert met nog bestaande omgrachte kasteelgoederen of hoeven in het centrum van de gemeente. De begrenzing en verbrokkeling van die hoven zou in het bewaarde oude stratenpatroon nog te herkennen zijn.

Oudste vermelding Merlebeke dateert van 1101. Latere benamingen komen voor als Merlebecca (1108), Merlebecke (1156) en Mellebeke (1224). De naam wordt verklaard als van Germaanse afkomst bestaande uit marila- (meer, plas) + baki- (beek).²⁰

De heerlijkheid Merelbeke hoorde van de 12de eeuw toe aan verschillende opeenvolgende families. Merelbeke maakte oorspronkelijk deel uit van het graafschap Aalst maar bleef ook nauwe banden vertonen met de Gentse Sint-Pietersabdij van wie verscheidene heerlijkheden in leen werden gehouden. Al in de 16de eeuw was het vrij sterk beboste Merelbeke vooral rijk aan buitenplaatsen. In de 19de eeuw nam het aantal zomerverblijven van voornamelijk Gentenaars in aantal nog toe. Bebossing bleef vrijwel uitsluitend bewaard in nog bestaande kasteelparken. Afgezien van verspreide bewoning was een grote woonkern waarschijnlijk al sinds de vroege middeleeuwen gesitueerd nabij de dries van de Kerkstraat (1200 m ten noorden, met kruising van de Potaardeberg) en 200m ten zuiden ervan op de wijk "de cleye" tussen de Gaverse- en Hundelgemsesteenweg.

Volledig excentrisch ten westen daarvan, midden de Scheldemeersen lag de dorpskerk die in 1108 werd verheven tot parochiekerk onder het patronaat van de Gentse Sint-Pietersabdij. In 1870: bouw van een nieuwe parochiekerk op de hoger gelegen Potaardeberg aan de Hundelgemsesteenweg. De omgeving van het nieuw aangelegde kerkplein evolueerde tot een verstedelijkte dorpskern met lintbouwing aan de Hundelgemsesteenweg. Verder is de bebouwing aan deze as vooral geconcentreerd in het noorden dat thans vergroeid is met Gent (Ledeberg en Gentbrugge).

Sinds het midden van de 19de eeuw vestigden zich bedrijven ten zuiden van Gent in Merelbeke. Deze ontwikkeling versnelde tijdens het interbellum.

Het meer landelijk gebleven zuidelijk deel van de gemeente wordt pas sinds de jaren 1960 ook meer bebouwd.

De typische nijverheden gebonden aan de aanwezigheid van de Schelde (onder andere de steenbakkerij) en ook de industriële vestigingen die sinds de tweede helft van de 19de eeuw met de

²⁰ <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?find=merelbeke>

groei tot stedelijke agglomeratie gepaard gingen, bleven niet bewaard. De bloemisterij bleef de typische economische activiteit in de gemeente.²¹

Specifiek voor het plangebied zijn onderstaande historische kaarten en luchtfoto's interessant.

1.4.6 Cartografische bronnen

De oudste cartografische bronnen die een goed beeld geven over het gebruik van het plangebied dateren vanaf de 18de eeuw.

Villaret (1745-1748)

Deze historisch-topografische kaart werd opgemaakt door koninklijk ingenieur Villaret in de periode 1745-1748 en geeft een beeld van het gebied tussen Gent-Doornik en Maastricht-Luik.

Voor het plangebied is te zien dat die zone nog onbebouwd was en in gebruik als akker (**Figuur 14**). De historische kernen zijn wel te zien. In het zuiden het gehucht Krombrugge en in het noorden is de driehoekige dries te zien waar ook de molen van Merelbeke vermeld staat.

Niet ten oosten van het plangebied ligt de Resselaaierberg die door een groenzone is gescheiden van het plangebied. Ten westen van het plangebied liggen twee wegen (huidige Notelaarstraat en de Gaversesteenweg, waartussen bewoning afgebeeld is) die het plangebied scheiden van de meersen en de nog sterk meanderende Schelde.

Ferraris (1771-1778)

Op de Ferrariskaart (Figuur 15 en Figuur 16) is het beeld van op de kaart van Villaret nog duidelijker weergegeven. De gehuchten ten zuiden en ten noorden zijn beter te onderscheiden. Ook de alluviale vlakte is goed te herkennen met naast de Schelde ook de Groote Beeck (Melsenbeek). De georeferentie van deze kaart is niet helemaal correct maar op basis van het stratenplan op de kaart zien we dat het plangebied iets noordelijker dient afgetekend te worden. Het terrein bestaat ook op dat moment nog uit akker. Aan de straatzijde is bebouwing afgebeeld.

Vandermaelen (1846-1854)

Op de kaart van Vandermaelen geeft een algemeen beeld van de regio maar de belangrijkste aspecten zijn wel -net zoals bij de kaart van Villaret- goed te onderscheiden, zoals de bewoningskernen ten noorden (met de driehoekige dries) en (onbenoemd) ten zuiden van het plangebied (Figuur 17). Ook het reliëf is vereenvoudigd weergegeven. Het plangebied ligt op de overgang tussen de oostelijke hoogte en de westelijke laagte in het landschap. Het terrein is hier onbebouwd weergegeven. Dit kan een vereenvoudiging zijn van de werkelijkheid, ofwel waren er inderdaad geen woningen op dat moment aldaar gelegen. Het landgebruik van die tijd is ook niet te achterhalen op deze kaart.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

²¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14211>

De Atlas der Buurtwegen geeft een interessant beeld omdat hier voor het eerst de percelen worden weergegeven (Figuur 18). Daarbij zijn de huidige percelen nog deels in te herkennen. Bebouwing is niet aanwezig. Hier is het ook niet te zien of het terrein nog als akker in gebruik is.

Popp-kaart (1842-1879)

De Popp-kaart geeft een gelijkaardig beeld weer zoals op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 19). Hier zijn alle perceelsnummers te zien. Bebouwing blijft afwezig en ook het landgebruik is niet met zekerheid vast te stellen.

Topografische kaart (1939)

De situatie op de topografische kaart uit 1939 is voor het plangebied niet veel veranderd (Figuur 20). Veel detail is er niet maar bebouwing lijkt hier nog afwezig te zijn. De hoogtelijnen zijn hier goed te zien. In vergelijking met de huidige hoogte lijkt de helling hier op de kaart steiler weergegeven. Dit kan een fout zijn maar kan ook te wijten zijn aan latere gedeeltelijke egalisatie van de omgeving. Nabij het plangebied wordt ook een kapel vermeld. Deze stond, en staat nog steeds, aan de overzijde van de weg ter hoogte van huisnummer 19.²²

Luchtfoto (1971)

Op de luchtfoto uit 1971 is te zien dat de situatie ondertussen veranderd is (Figuur 21). Aan de oostelijke straatzijde is bebouwing aanwezig. Binnen het plangebied is een hoofdgebouw aan de straatzijde met een achterliggend bijgebouw, die er vandaag nog staan. De rest van het terrein bestaat uit landbouwgrond. Ook in de omgeving is bebouwing aangegroeid, vermoedelijk sinds de periode na WOII.

Luchtfoto (1990)

In 1990 is een zelfde situatie te zien maar met meer detail (Figuur 22). De bebouwing is al beter te onderscheiden. Hier is duidelijk dat de noordelijke zone ook in gebruik is en er mogelijk ook verharding aanwezig is.

Luchtfoto (2002)

In 2002 is hetzelfde te zien maar de verharding is duidelijker te onderscheiden (Figuur 23). Ook zijn serres aanwezig. De zuidelijke zone is te zien als grasland.

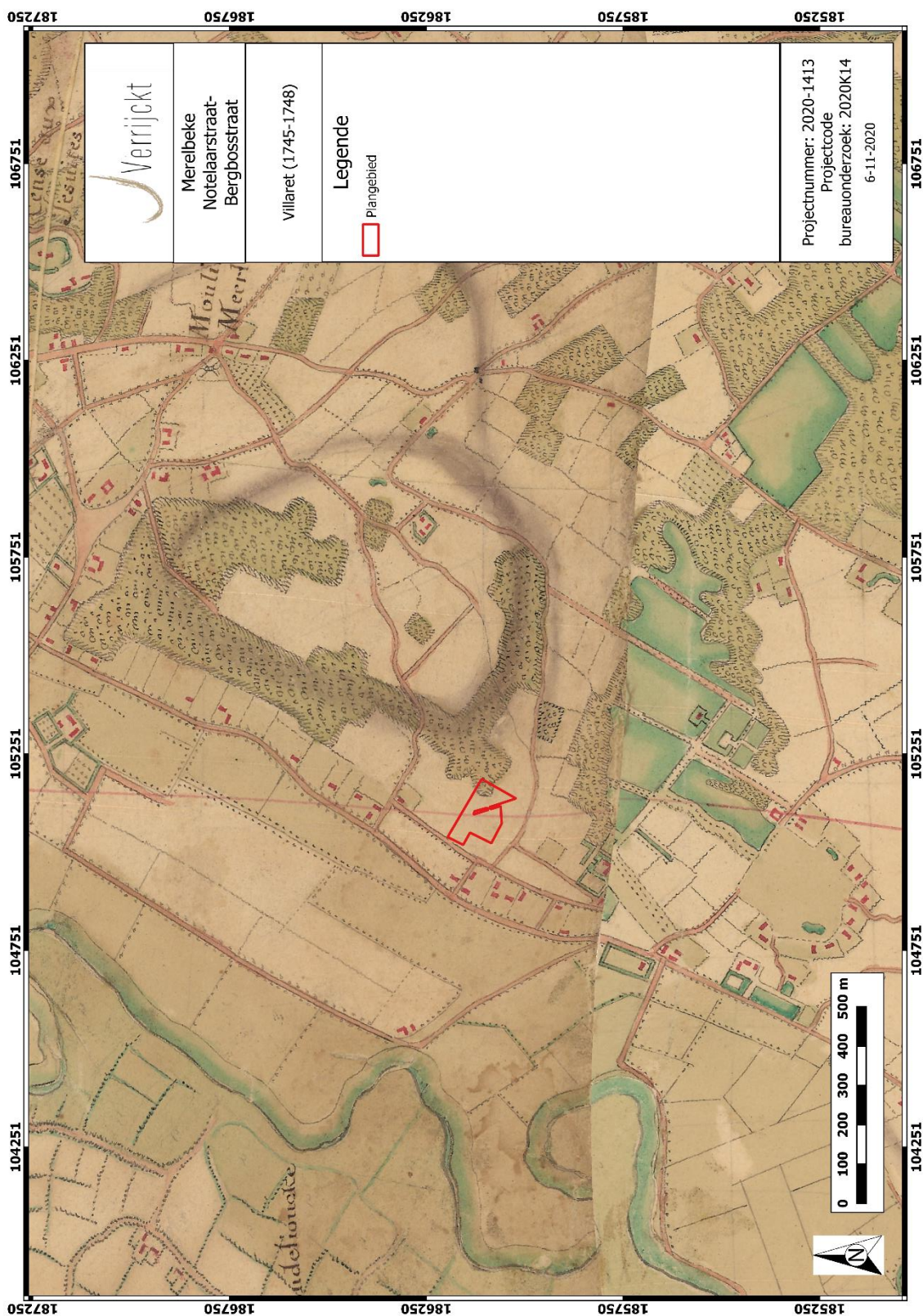
Luchtfoto (2009)

De situatie hier is erg gelijkaardig als de foto's van de voorbije jaren maar in de oostelijke hoek zijn hier bijkomende vergravingen te zien (Figuur 24). De precieze impact is van de werken en de verharding is niet duidelijk maar mogelijk is de bodem in die noordelijke zone reeds deels verstoord.

²² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/302281>

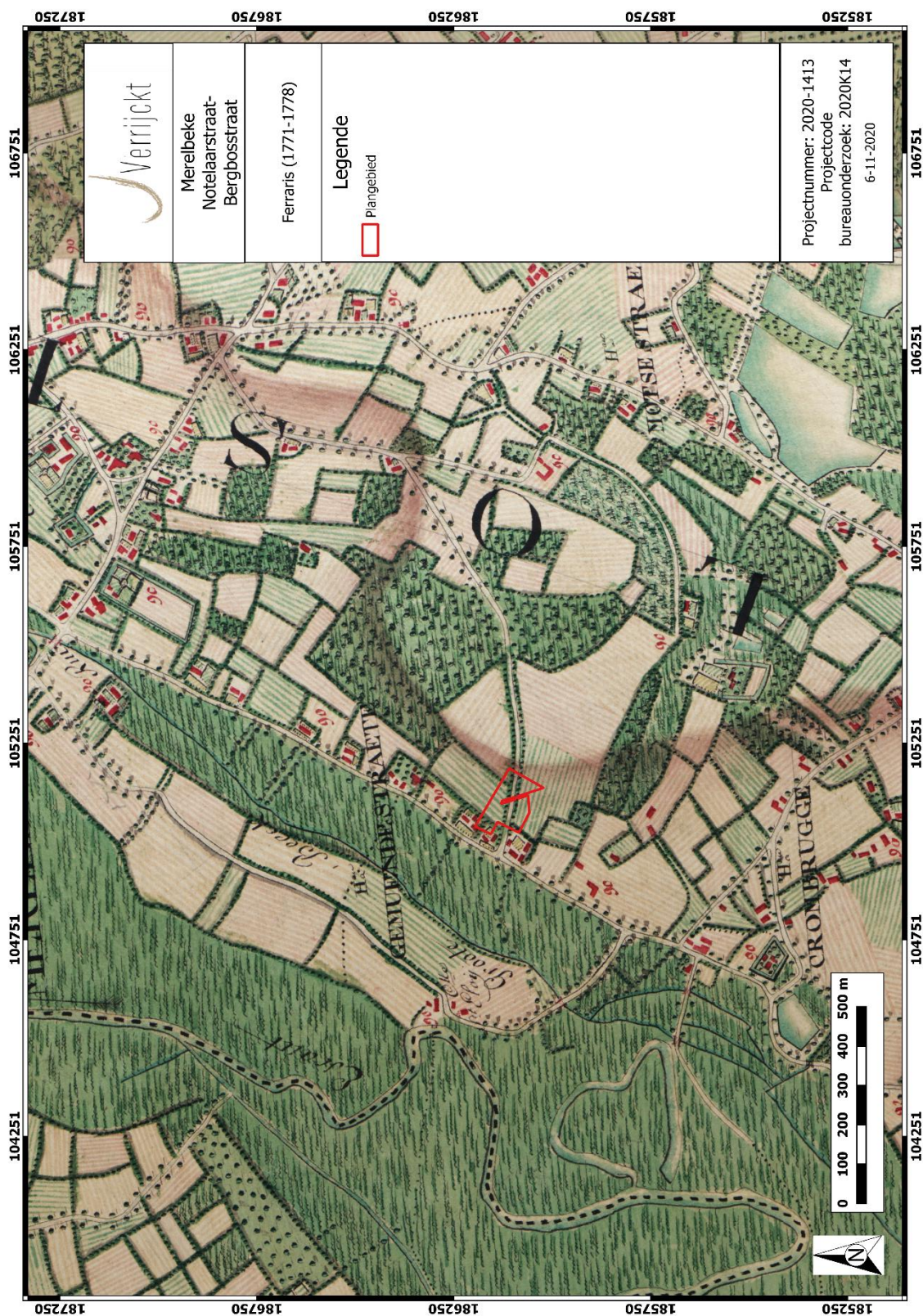
Luchtfoto (2013)

De luchtfoto van 2013 geeft een grootschalige weergave van het terrein waarbij een gelijkaardig beeld te zien is als voordien (Figuur 25), met dit verschil dat de verharding (mogelijk) in het noorden is uitgebreid en dat de oostelijke zone is heraangelegd tot grasland. In de laatste jaren hebben er geen grote veranderingen plaatsgevonden (Figuur 3).

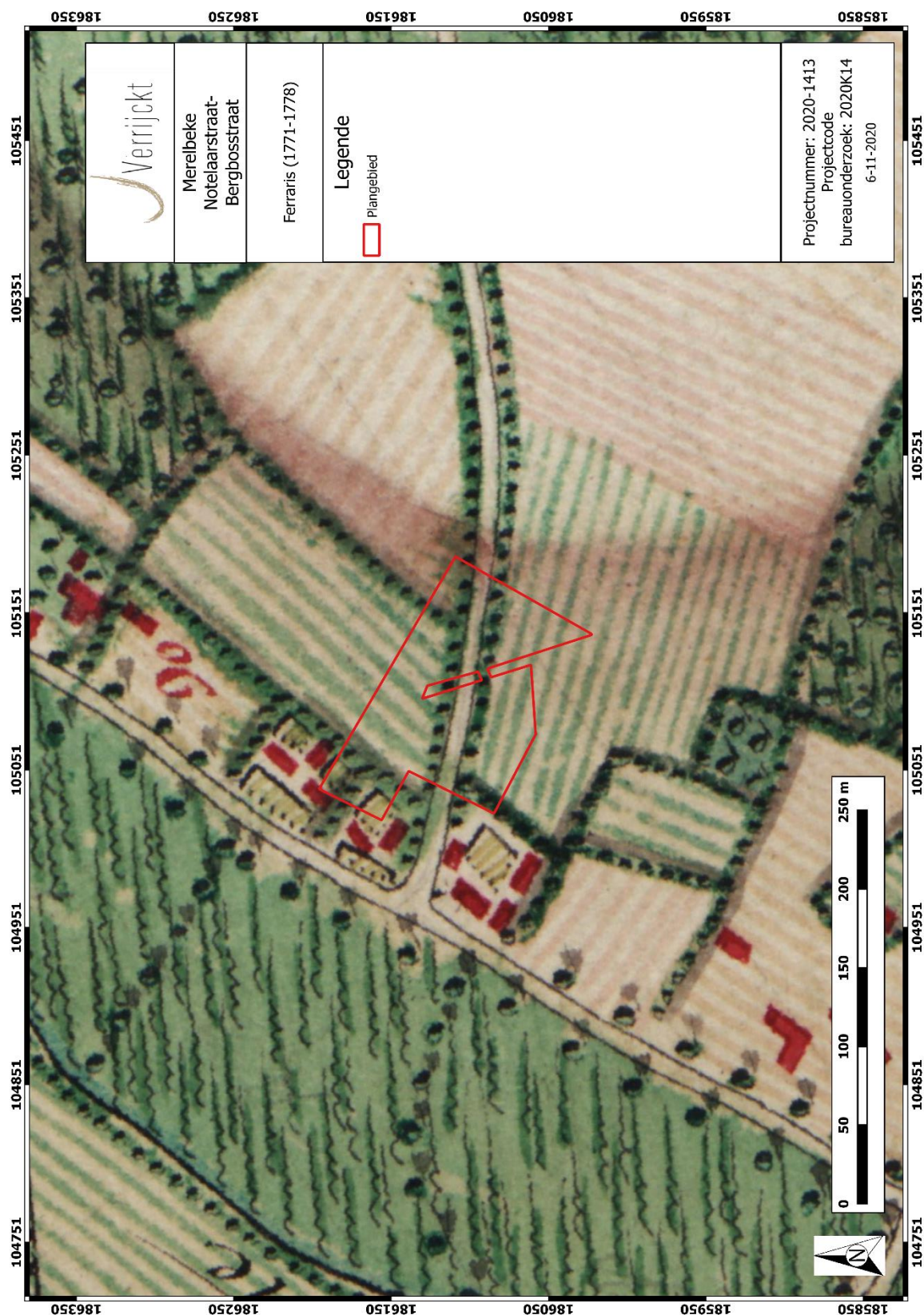
Figuur 14: Plangebied op de kaart van Villaret²³

²³ GEOPUNT 2020c

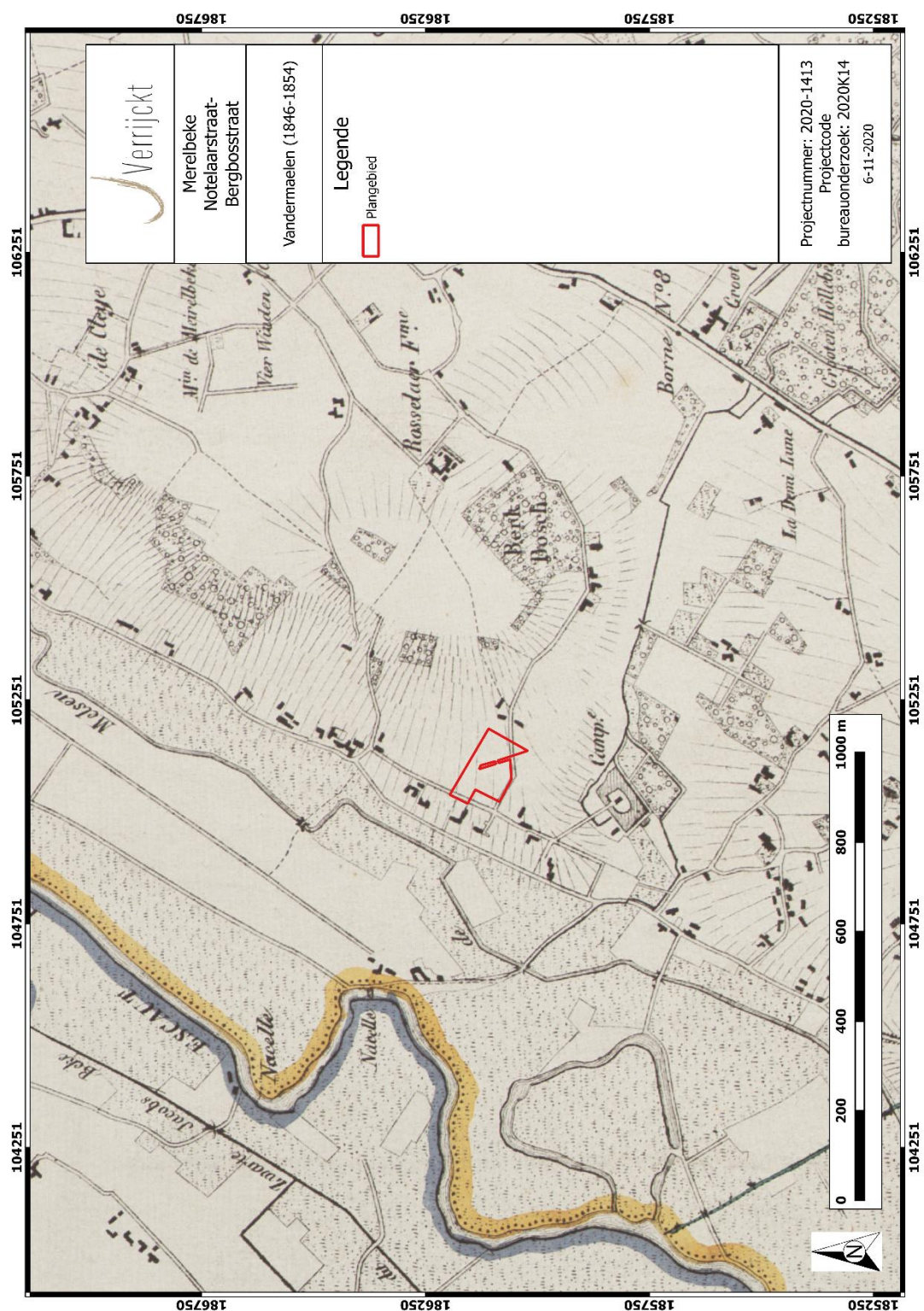
Figuur 15: Plangebied op de Ferrariskaart²⁴

²⁴ GEOPUNT 2020c

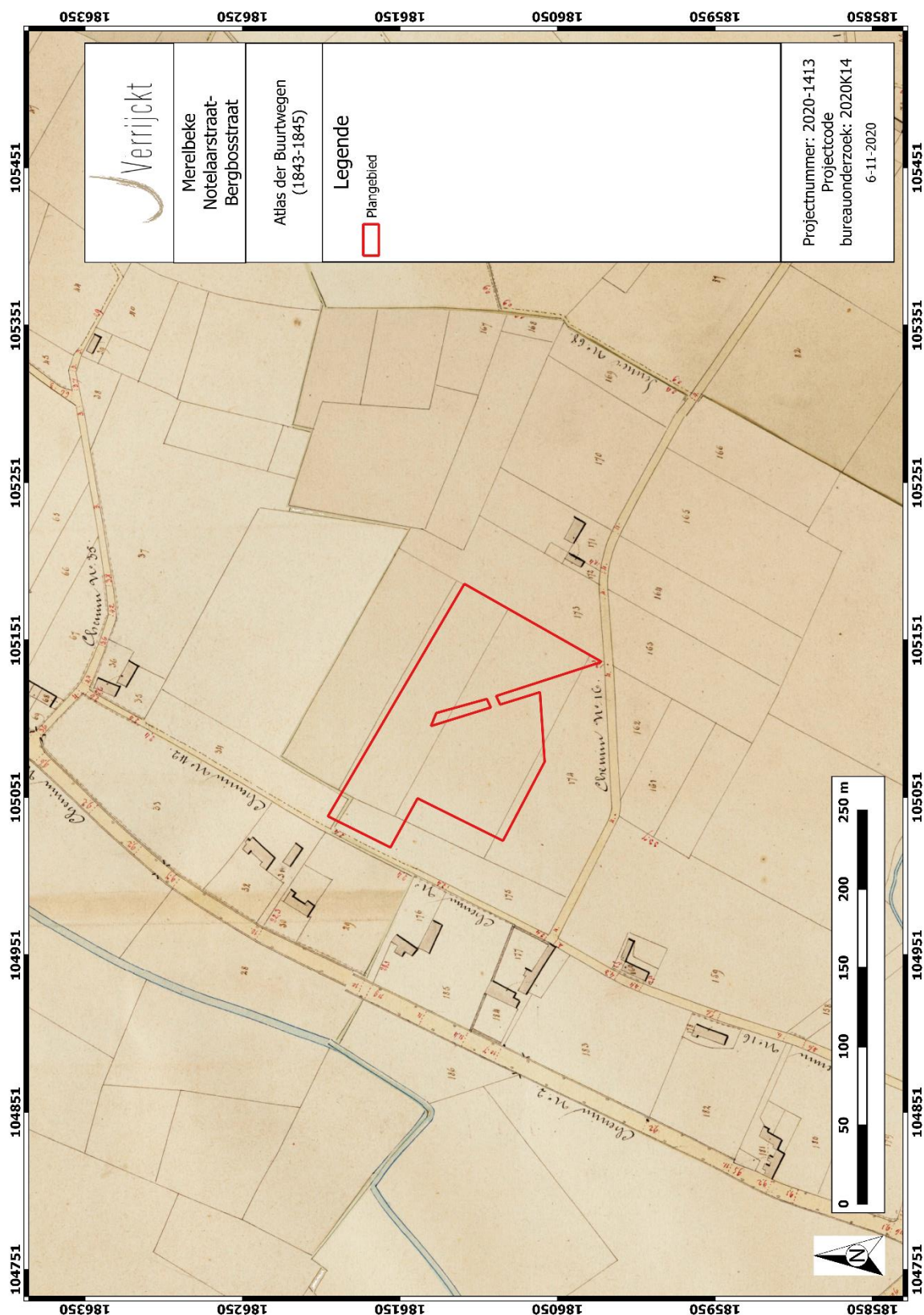
Figuur 16: Plangebied op de Ferriskaart, detail²⁵

²⁵ GEOPUNT 2020c

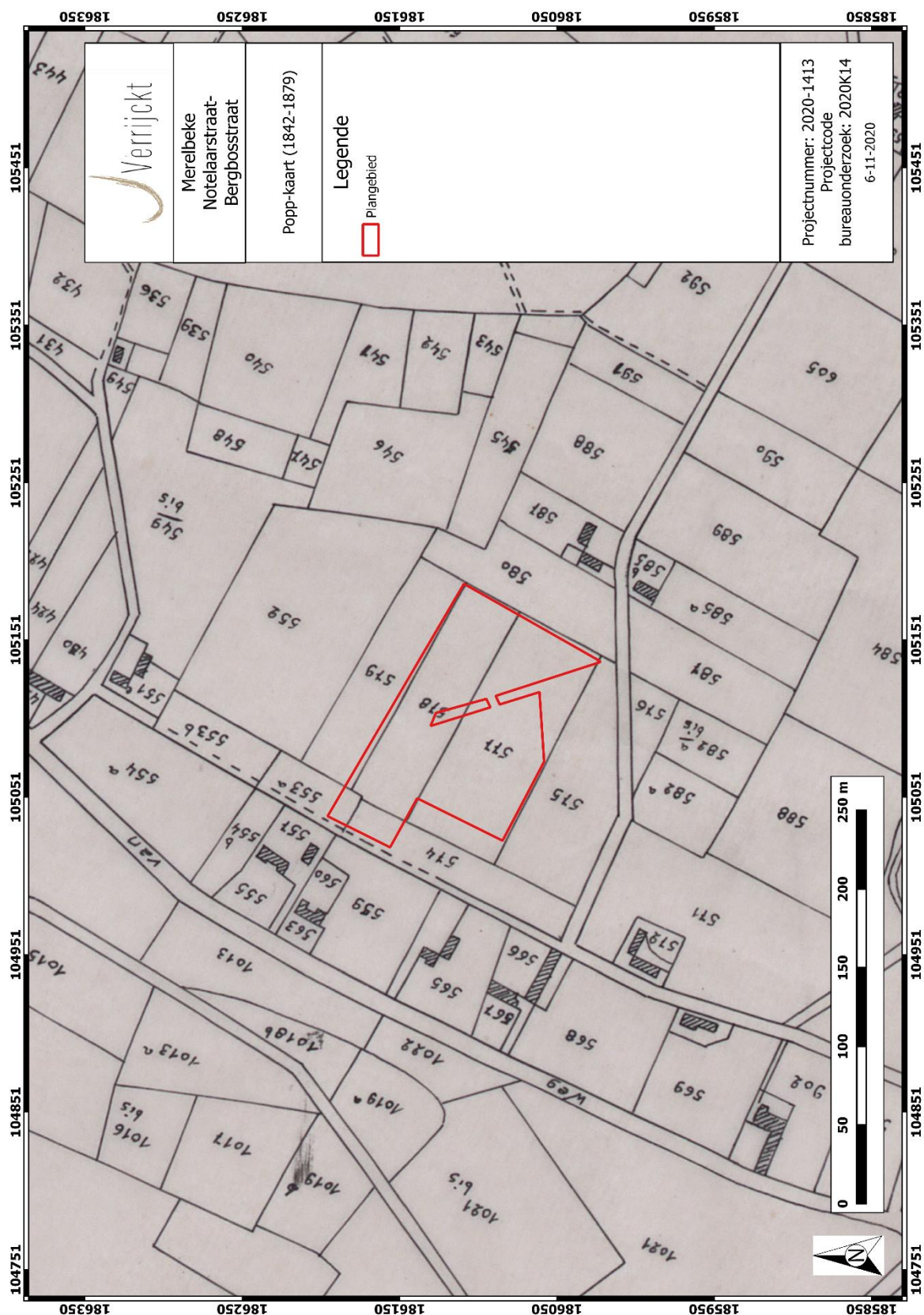
Figuur 17: Plangebied op de Vandermaelenkaart²⁶

²⁶ GEOPUNT 2020d

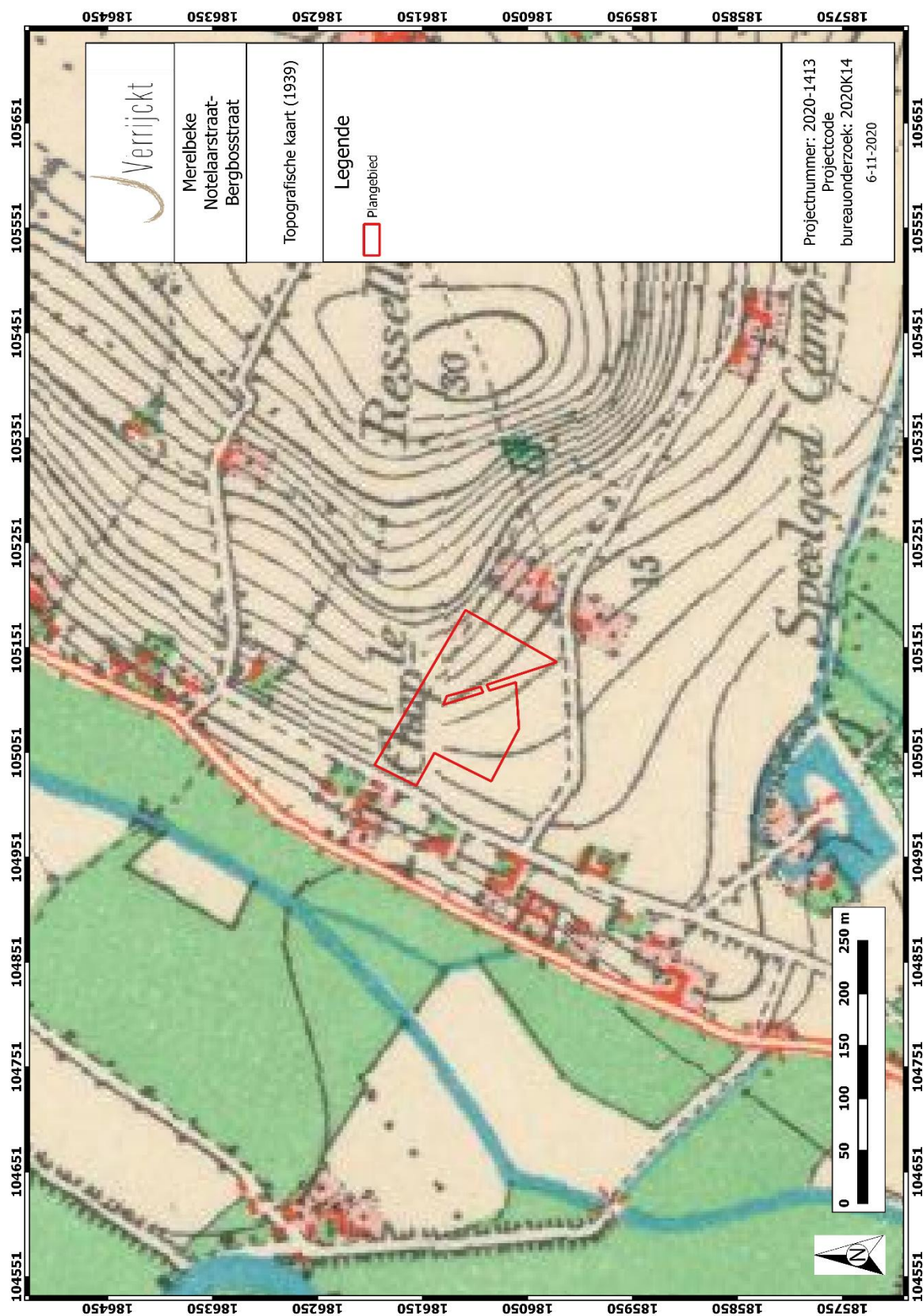
Figuur 18: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁷

²⁷ GEOPUNT 2020b

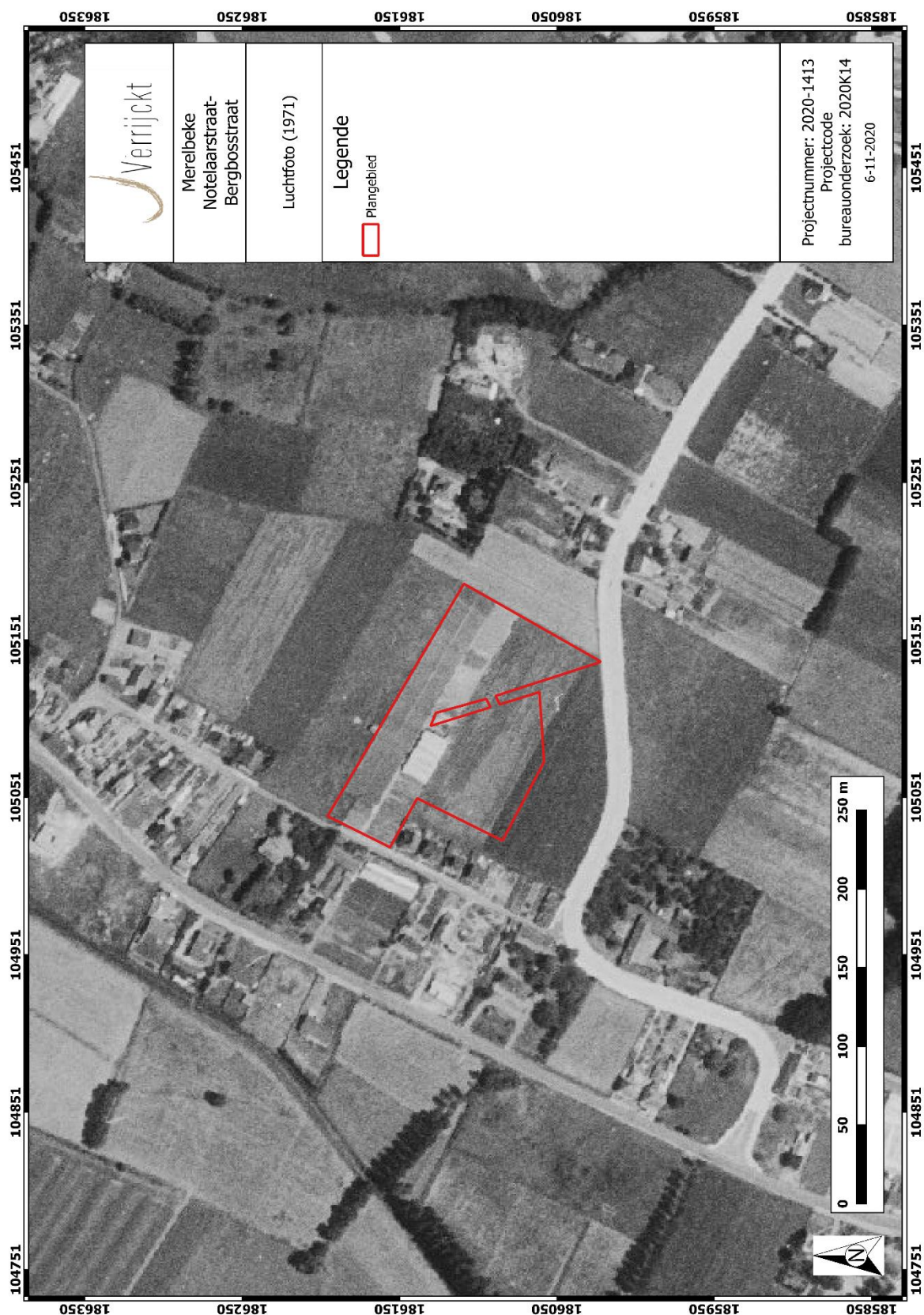
Figuur 19: Plangebied op de Popp-kaart ²⁸

²⁸ GEOPUNT 2020b

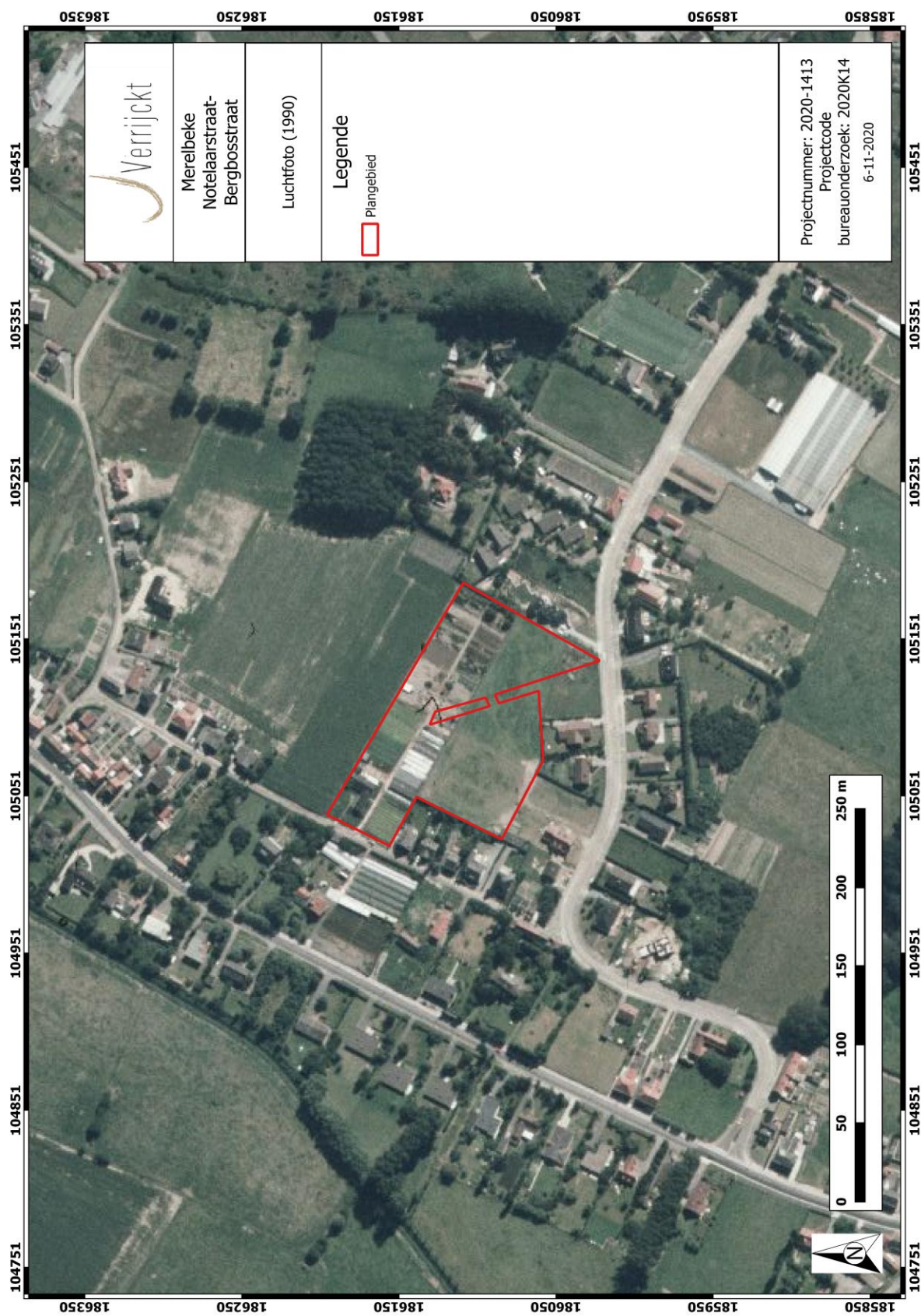
Figuur 20: Plangebied op de topografische kaart uit 1939²⁹

²⁹ GEOPUNT 2020e

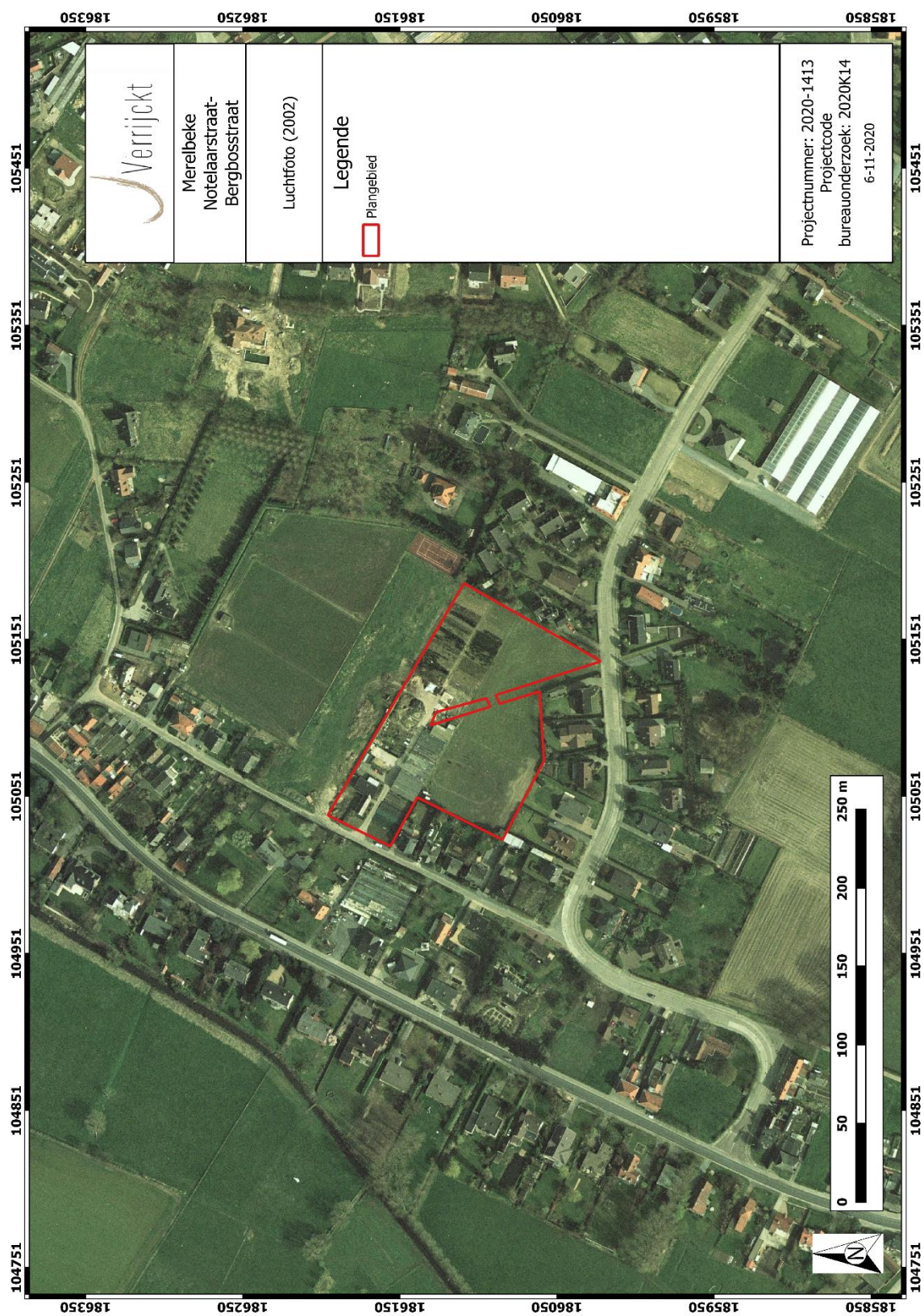
Figuur 21: Plangebied op de luchtfoto uit 1971³⁰

³⁰ GEOPUNT 2020e

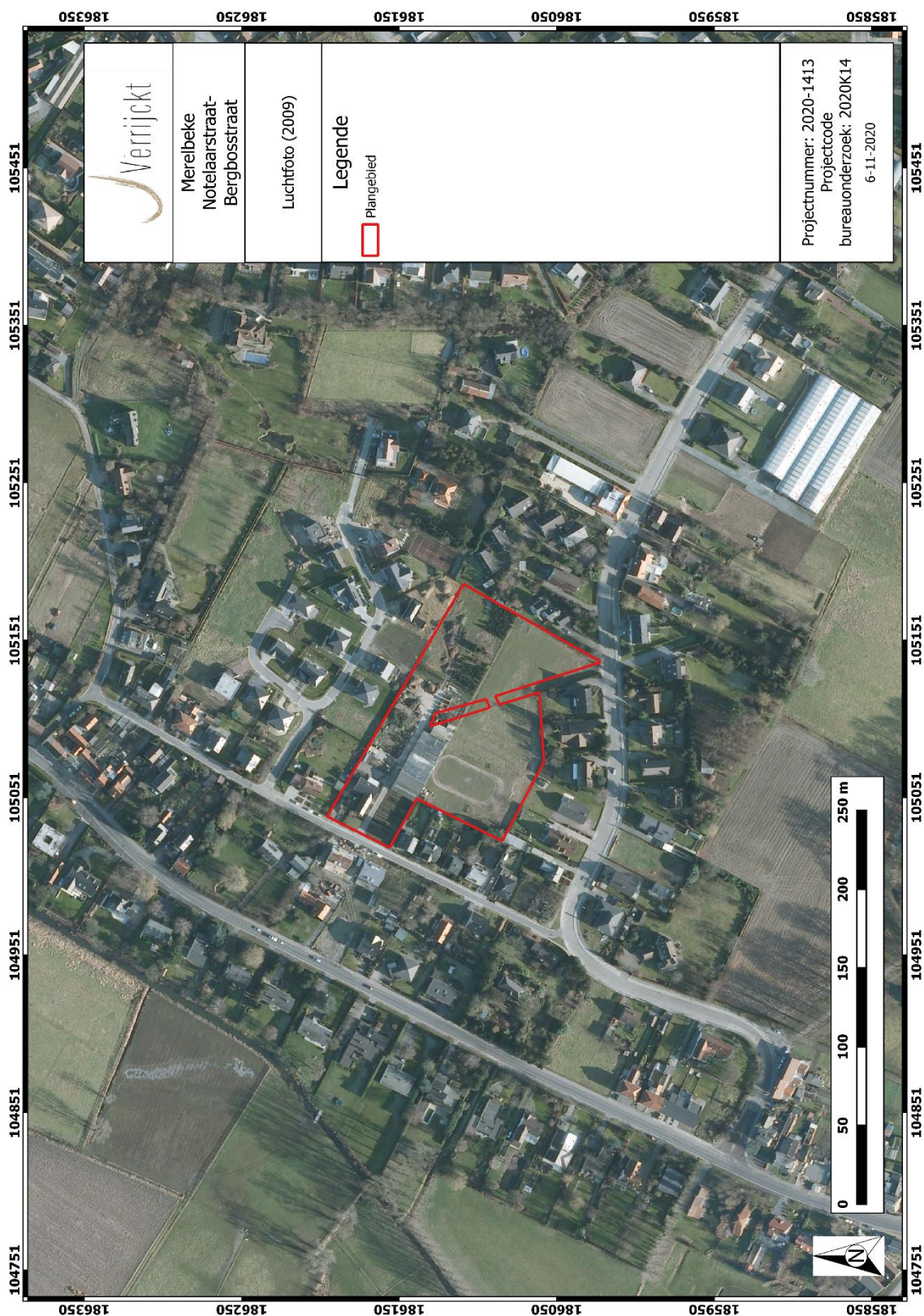
Figuur 22: Plangebied op de luchtfoto uit 1990³¹

³¹ GEOPUNT 2020e

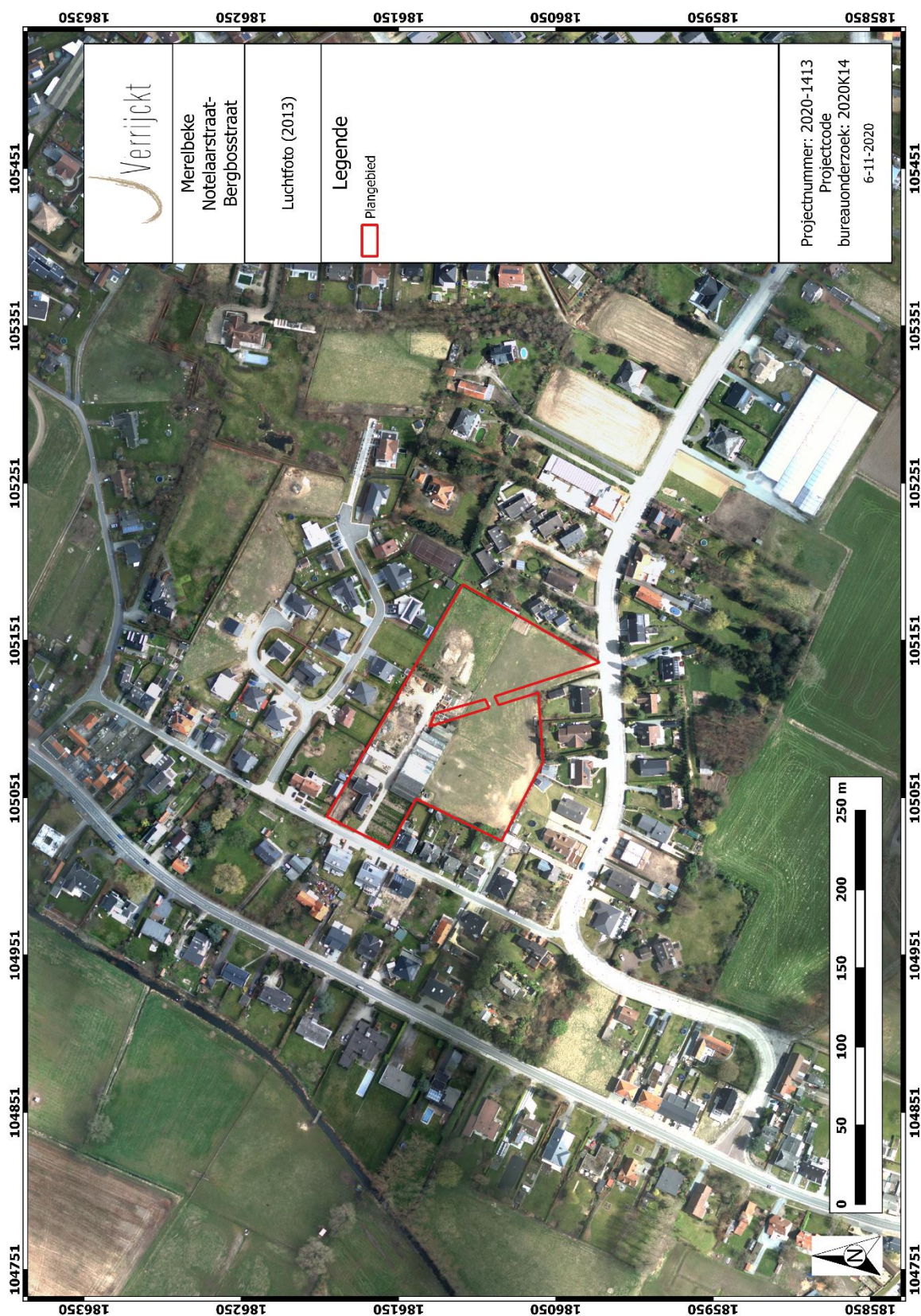
Figuur 23: Plangebied op de luchtfoto uit 2002³²

³² GEOPUNT 2020e

Figuur 24: Plangebied op de luchtfoto uit 2009³³

³³ GEOPUNT 2020e

Figuur 25: Plangebied op de luchtfoto uit 2013³⁴

³⁴ GEOPUNT 2020e

1.4.7 Archeologisch bronnen

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgeijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁵

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
133	HUNDELGEMSESTEENWEG (MERELBEKE), SITE CULTUREEL CENTRUM	OPGEVULDE GRACHTEN	POSTMIDDELEEUWS TOT SUBRECENT	DE CLERCQ W., 2002: MERELBEKE. ARCHEOLOGISCH SONDERINGSONDERZOEK VOORAFGAAND AAN DE BOUW VAN HET CULTUREEL CENTRUM, IN JAARVERSLAG VAN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2001, P. 158.
134	SINT-ANNAWEGEL (MERELBEKE) 8	DAKPANNEN EN AARDEWERK AARDEWERK	ROMEINS VOLLE MIDDELEEUWEN	DE CLERCQ W., 2002: MERELBEKE-BOTTELARE: SONDERINGSONDERZOEK BIJ DE AANLEG VAN EEN PARKING, IN JAARVERSLAG VAN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2001, P. 166.
169	SCHELDEWEGEL (MERELBEKE): MOTTE VAN SCHELDERODE	RESTEN VAN MOTTE EN VULLING VAN EEN WALGRACHT. NEERHOF VAN HOF TEN DALE	13 ^{DE} EEUW	LACHAERT P.-J. 1998: DE LANDSCHAPSGESCHIEDENIS VAN SCHELDERODE. RUIMTELIJKE ORDENING EN ORGANISATIE VAN HET CULTUURLANDSCHAP (12DE-18DE EEUW), UNIVERSITEIT GENT, ONUITGEGEVEN LICENTIAATVERHANDELING GESCHIEDENIS.
32049	BLIJPOEL (DE PINTE): SITE ZEV36	AARDEWERKVONDSTEN (DOLIUM)	ROMEINSE TIJD	VERMEULEN F., 1992: TUSSEN LEIE EN SCHELDE. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS EN STUDIE VAN DE ROMEINSE BEWONING IN HET ZUIDEN VAN DE VLAAMSE ZANDSTREEK. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VLAANDEREN, BUITENGEWONE REEKS NR. 1.
32389	KERKHOEK (MERELBEKE)	GELEGEN OP EEN LANGGEREKT DONK	ROMEINS	BAUTERS L. EN H. MESTDAGH 2001:

³⁵ CAI 2020

		LANGSHEEN DE SCHELDE: ENKELE SCHERVEN UIT EEN LAAG ONDER DE KERK VERSCHILLENDE SPOREN EN VONDSTEN OMSCHREVEN ALS: KERK WERD VERLATEN OM HEROPGEBOUWD TE WORDEN OP EEN ANDERE PLAATS. VONDST VAN: - PUINLAAG VAN HALVE METER DIEP - FUNDERINGEN EN GRAFKELDERS (IN DOORNIKSE KALKSTEEN, BALEGEMSE ZANDSTEEN EN VELDSTEEN) - CERAMIEK (OOK ROMEINSE EN KAROLINGISCHE SCHERVEN) - 4 GRAFKELDERS - 20-TAL GRAVEN - OP HET EINDE VAN DE 14DE EEUW VOLLEDIG HERBOUWD - AFGEBROKEN 2DE HELFT 19DE EEUW VÓÓR 1071-19DE EEUW	ROMEINS TOT 19 ^{DE} EEUWS	MERELBEKE-KERKHOEK: HERWAARDERING VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE, IN JAARVERSLAG VAN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN 2000, P. 62-65.
32956	LINDESTRAAT (MERELBEKE): SINT-MARTINUSPAROCHIEKERK	VERDWENEN SINT-MARTINUSKERK (AL IN 1108 VERMELD). DE OPBOUW VAN DE NIEUWE KERK VING AAN IN 1641 EN WERD IN 1663 BEËINDIGD. DE NIEUWE BEDEVAART- EN PAROCHIEKERK WERD AAN ST.-ANNA TOEGEWIJD. VROEGSTE VERMELDING: 1108 12DE EEUW-17DE EEUW	1108-17 ^{DE} EEUW	DE POTTER F. & BROECKHAERT J., 1997: DE GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE BOTTELARE. IN: HET LAND VAN RODE, 1997, 99, P 1-18.
32968	MELSENSTRAAT (MERELBEKE): SINT-STEPHANUSKERK	ERMOEDELIIK OORSPRONKELIJK EEN EENBEUKIGE ROMAANSE ZAALKERK (12-13DE EEUW) VAN GRIJZE, ONREGELMATIGE BLOKKEN NATUURSTEEN. KRUISBEUK VAN BALEGEMSE ZANDSTEEN WAARSCHIJNLIJK	1117	DE POTTER F. & BROECKHAERT J., 1998: DE GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE MELSEN. IN: HET LAND VAN RODE, 1998, 102, P 6-25.

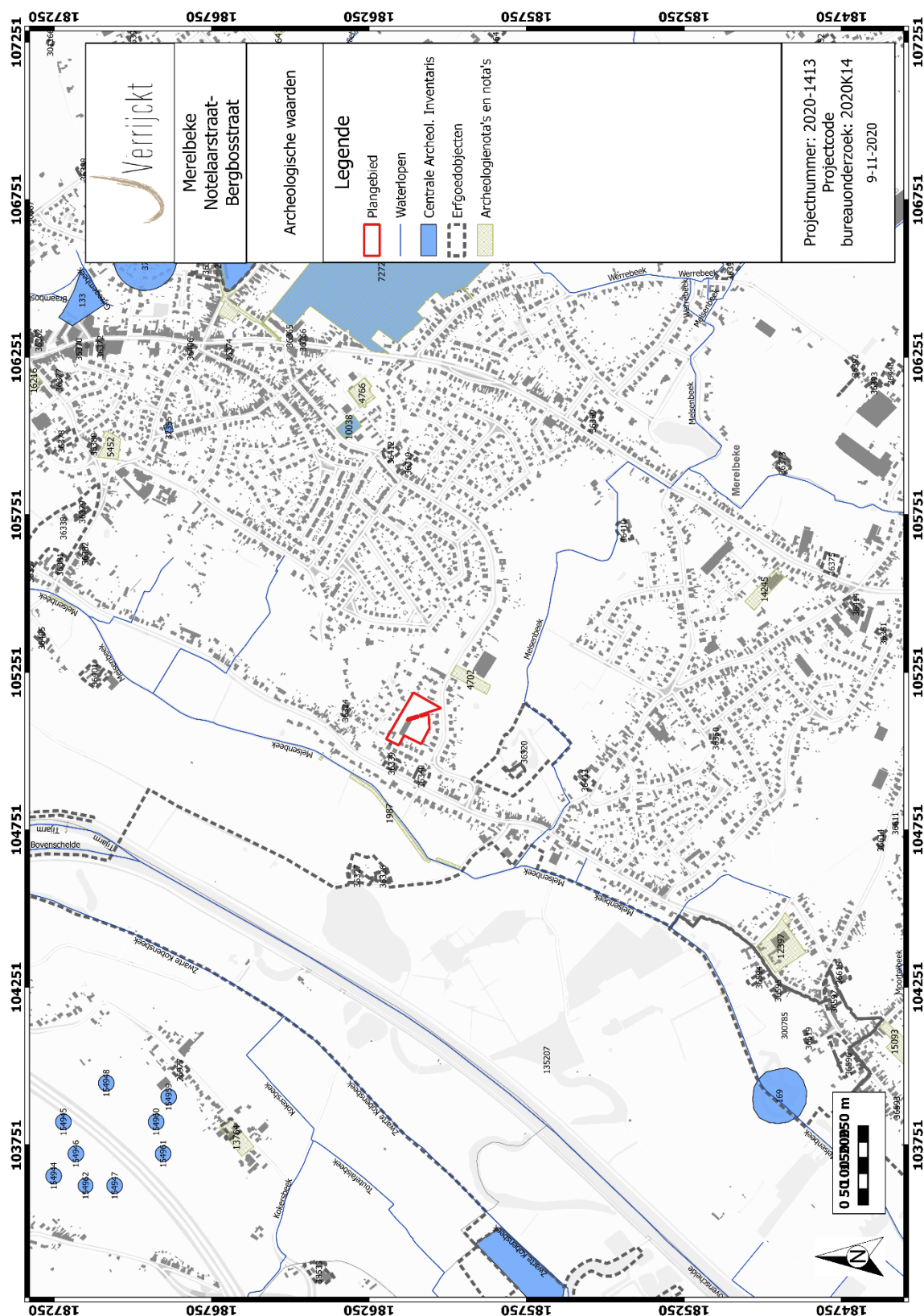
		TOEGEVOEGD IN BEGIN 15DE EEUW. LATER HERSTELLINGEN (BAKSTEEN) EN VERGROTING. HET SCHIP VERTOONT NOG DELEN VAN ROMAANS METSELWERK. - OUDSTE VERMELDING: 1117 12DE EEUW		
32969	MELSENSTRAAT (MERELBEKE): KASTEEL VAN MELSEN	KASTEEL VAN MELSEN (AFGEBROKEN) ONDUIDELIJKHEID (VERMELD IN DE CAI): IS DIT KASTEEL IDEM AAN KASTEEL IN CAI 162589?	ONBEPaald	DE POTTER F. & BROECKHAERT J., 1998: DE GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE MELSEN. IN: HET LAND VAN RODE, 1998, 102, P 6-25.
32912	SCHELDEHOUT 1 (DE PINTE): SITE ZEV161	OUDE SITE MET WALGRACHT EN VOORMALIG LEEN VAN DE GENTSE ST.-PIETERSABDIJ, GELEGEN BIJ DE "DRIES". -BESCHERMD ALS MONUMENT BIJ KB VAN 13.03.1979 - VIERKANTIG CENTRAAL WOONEILAND OMGEVEN DOOR EEN ZEER BREDE WALGRACHT (TYPE A1V), MET VERSCHILLENDE POELVORMIGE VERBREDINGEN - WOONZONE IS OPGEHOOGD TER HOOGTE VAN DE GEBOUWEN - MATERIAAL AANGETROFFEN BIJ UITGRAVING IN 1970: LAAT-OXIDEREND GEBAKKEN AARDEWERK, PIJPEN EN NAGELS - OUDSTE KAART/VERMELDING: 1689 - OXIDEREND GEBAKKEN AW: 17DE EEUW EN LATER (SGRAFFITO-BORD: 15DE-16DE EEUW) - VERBREDINGEN GRACHT: 20STE EEUW	15 ^{DE} T/M 20 ^{DE} EEUW	VAN TWEMBEKE J., 1993: ZEVEGEM, EEN BLIK OP ZIJN GESCHIEDENIS AAN DE HAND VAN ENKELE PLAATSNAMEN, HEEMKRING SCHELDEVELD, JAARBOEK 22, P 103-191.

		- L-VORMIG GRONDPLAN WOONHUIS: EIND 18DE- BEGIN 19DE EEUW - VERMOEDELIJK LAAT- MIDDELEEUWSE OORSPRONG		
32913	BLIJPOEL 8 (DE PINTE): SITE ZEV51	SITE MET WALGRACHT	LATE MIDDELEEUWEN	VAN TWEMBEKE J., 1993: ZEVEGEM, EEN BLIK OP ZIJN GESCHIEDENIS AAN DE HAND VAN ENKELE PLAATSNAMEN, HEEMKRING SCHELDEVELD, P 103-191.
37084	POELSTRAAT (MERELBEKE): SITE CARITAS	KUILEN MET AARDEWERK WATEPUTTEN GRAFVELD MET MEER DAN 120 GRAVEN. OUDSTE GRAF DATEERT UIT DE 7 ^{DE} EEUW PAALGATEN (BEWONING), GREPPELS, WEGEN LOOPGRACHT UIT WOI OF WOII	LATE IJZERTIJD ROMEINS LAAT-MEROVINGISCH EN KAROLINGISCH (7 ^{DE} -9 ^{DE} EEUW) 20 ^{STE} EEUW	DE CLERCQ W. , J. DESCHIETER EN G. DE MULDER 2004: MERELBEKE. CARITAS: ARCHEOLOGISCH NOODONDERZOEK OP DE VROEG- EN VOLMIDDELEEUWSE BEGRAAFPLAATS EN NEDERZETTING IN 2003, IN MONUMENTENZORG EN CUTUURPATRIMONIUM, JAARVERSLAG VAN DE PROVINCIE OOST- VLAANDEREN 2003, P. 142- 145. ZIE OOK INVENTARIS ONROEREND ERFGOED ³⁶
37100	MERELBEKE-DIJSEGEM (MERELBEKE)	LITHISCH MATERIAAL: WERKTUIGEN IN SILEX GEBOUWPLATTEGRONDEN EN GRACHTEN MET AARDEWERK	MIDDENNEOLITHISCH FLAVISCH (2DE HELFT 1STE EEUW-BEGIN 2DE EEUW)	DESCHIETER J., DE CLERCQ W. & MORTIER S., 2001. MERELBEKE-DIJSEGEM. EEN ROMEINSE VINDPLAATS OP DE SCHOP. IN: DE KEGEL A., E.A., MONUMENTENZORG EN CULTUURPATRIMONIUM. JAARVERSLAG VAN DE PROVINCIE OOST- VLAANDEREN 2000, P. 216- 217.
154948	HONDELE CIRCULAIRE STRUCTUUR 485 (ZWIJNAARDE, GENT)	GRAFHEUVEL MET EEN DIAMETER VAN 31 M	ONBEKEND	BOURGEOIS J. E.A. 1999, CIRKELS IN HET LAND. EEN INVENTARIS VAN CIRKELVORMIGE STRUCTUREN IN DE PROVINCIES OOST- EN WEST-VLAANDEREN. III. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VLAANDEREN. BUITENGEWONE REEKS, NR. 7.
154959	HONDELE CIRCULAIRE STRUCTUUR 487 (ZWIJNAARDE, GENT)	GRAFHEUVEL MET EEN DIAMETER	ONBEKEND	BOURGEOIS J. E.A. 1999, CIRKELS IN HET LAND. EEN INVENTARIS VAN CIRKELVORMIGE STRUCTUREN IN DE

³⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/979488>

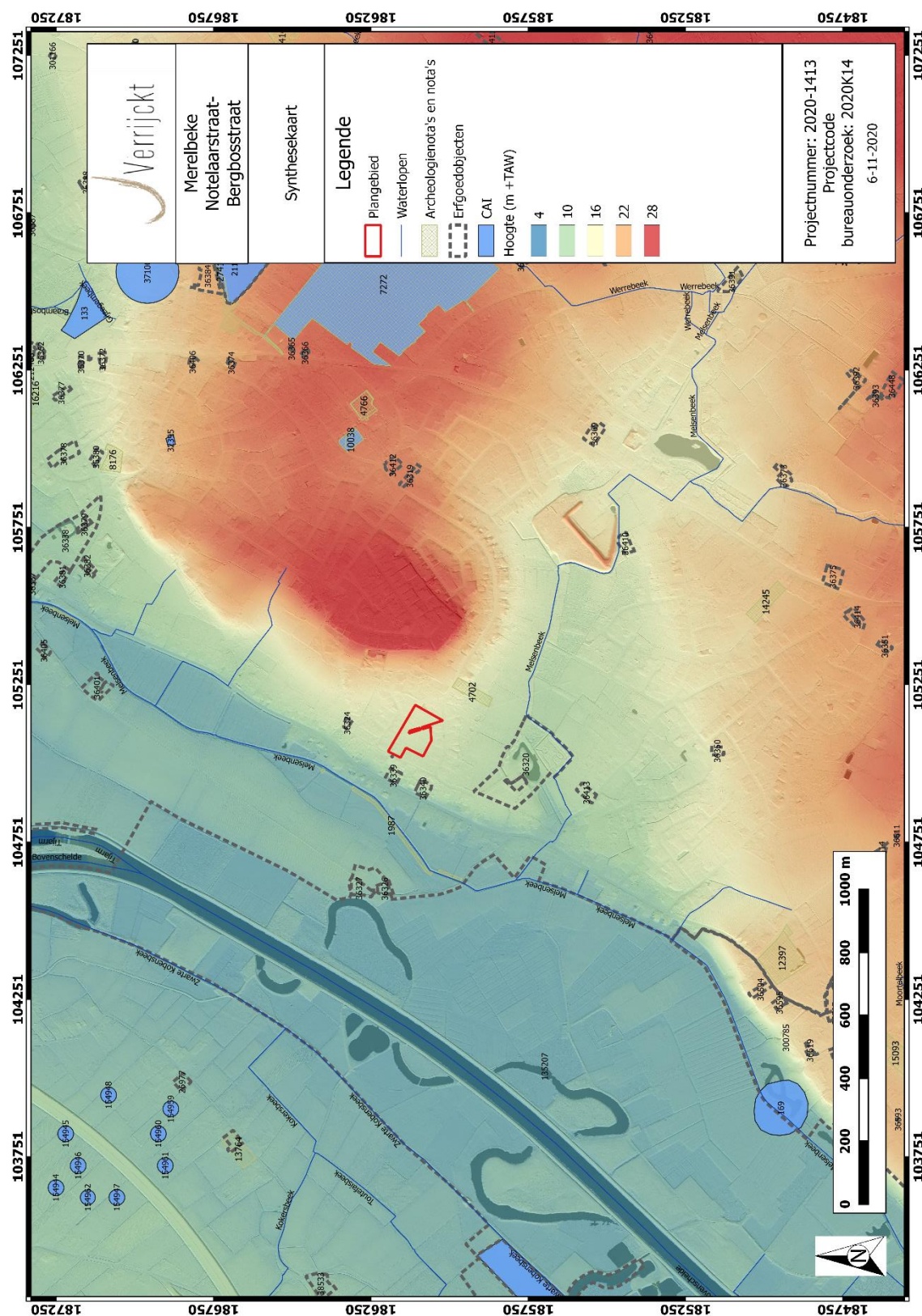
				PROVINCIES OOST- EN WEST-VLAANDEREN. III. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VLAANDEREN. BUITENGEWONE REEKS, NR. 7.
154960	HONDELE CIRCULAIRE STRUCTUUR 488 (ZWIJNAARDE, GENT)	GRAFHEUVEL MET EEN DUBBELE CIRCULAIRE STRUCTUUR	ONBEKEND	BOURGEOIS J. E.A. 1999, CIRKELS IN HET LAND. EEN INVENTARIS VAN CIRKELVORMIGE STRUCTUREN IN DE PROVINCIES OOST- EN WEST-VLAANDEREN. III. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VLAANDEREN. BUITENGEWONE REEKS, NR. 7.
154961	HONDELE CIRCULAIRE STRUCTUUR 489 (ZWIJNAARDE, GENT)	GRAFHEUVEL MET EEN CIRCULAIRE STRUCTUUR	ONBEKEND	BOURGEOIS J. E.A. 1999, CIRKELS IN HET LAND. EEN INVENTARIS VAN CIRKELVORMIGE STRUCTUREN IN DE PROVINCIES OOST- EN WEST-VLAANDEREN. III. ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS VLAANDEREN. BUITENGEWONE REEKS, NR. 7.
162589	BEEKSTRAAT (MERELBEKE): MOTTE VAN MELSSEN	DE MOTTE WAS GELEGEN IN DE VALLEI VAN DE MOLENBEEK EN IS NOG DUIDELIJK ZICHTBAAR OP HET DHM. DE HET KASTEEL STOND OP 67 ROEDEN, GEREKEND BINNE DE WALLEN. DE WALLEN ROND HET KASTEEL HADDEN EEN OPPERVLAKE VAN 100 ROEDEN. IN 1942 WERD DOOR A. VAN OOSTENDE EN J. DE COCKER EEN GEDEELTE VAN EEN MUUR BLOOTGELEGD. IN 1946 WERDEN NOG GROTERE MUURGEDEELTEN AANGETROFFEN DOOR ARCHITECT A. VAN DE VELDE. WANNEER HET KASTEEL WERD GEBOUWD IS NIET GEKEND. DE EERSTE UITDRUKKELIJKE VERMELDING VAN 'KASTEEL' STAAT IN EEN DENOMBREMENT VAN HET LAND VAN RODE UIT 1550. MAAR IS VOLGENS J. DE COCKER AL VEEL OUDER	VOLLE MIDDELEEUWEN TOT 18 ^{DE} EEUW	DE COCKER J. 1988: GESCHIEDENIS VAN MELSSEN, MERELBEKE.

		(CF. VERWIJZING NAAR DE 15DE EEUW). IN DE 18DE EEUW WAS HET KASTEEL AL VERVALLEN.		
211306	POELSTRAAT (MERELBEKE)	SPOREN VAN BEBOUWING EN WEGEN, RESTEN VAN AFGEBOKEN KLOOSTER	KAROLINGISCH-19 ^{DE} EEUW	HOORNE J., HEYNSSSENS N. 2015: MERELBEKE-POELSTRAAT. ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK-NOVEMBER EN DECEMBER 2015, DL&H-RAPPORT 27, ADEGEM. VOOR VERDERE INFO: ZIE OOK VERDER
220805	MERELBEKE MOLENKOUTER (MERELBEKE)	OP BASIS VAN PROEFSLEUVEN EN KIJKVENSTERS KUNNEN DRIE SPORENCLUSTERS AANGEWZEN WORDEN. ZE BESTAAN UIT PAALSPOREN, GREPPELS, KUILEN, PLOEGSPOREN, GROENTEBEDDEN EN SPOREN VAN ZANDWINNING. IN DE NOORDELIJKE CLUSTER IS EEN VROEGMIDDELEEUWSE NEDERZETING AANGETROFFEN, IN DE ZUIDWESTELIJKE EEN ROMEINSE EN IN DE ZUIDOOSTELIJKE EEN NEOLITISCH GRAF (MARITIEME KLOKBEEKER).	FINAALNEOLITHICUM T/M ROMEINSE EN VROEGMIDDELEEUWS	JANSSENS D., CLAEYS S., VERLEYSEN A., VAN WETTEREN S. & LOGAN M. 2018: ARCHEOLOGIENOTA MOLENKOUTER TE MERELBEKE (OOST-VLAANDEREN), ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 232, GENT. VOOR HET RECENTE VERVOLGONDERZOEK: ZIE VERDER
224385	BORGT - BERGBOSSTRAAT (MERELBEKE)	ENKELE GREPPELS DIE EEN PERCEELSAFBAKENING VORMEN.	19DE-20STE EEUW	CAI ZONDER VERDERE VERWIJZINGEN

Figuur 26: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁷

³⁷ CAI 2020

Figuur 27: Plangebied en omgeving op de synthesekaart³⁸

³⁸ CAI 2020

In de nabijheid van het plangebied zijn op basis van de centrale archeologische inventaris verschillende archeologische waarden bekend. Aanvullend zijn er in de inventaris onroerend erfgoed wel nog erfgoedwaarden aangeduid en kunnen ook een aantal archeologische (bureau)onderzoeken vermeld worden die relevant kunnen zijn voor de uiteindelijke assessment van dit plangebied.

Archeologische onderzoek aan de Molenkouter (zie ook 220805 voor het vooronderzoek)³⁹

Volgend op het vooronderzoek op de locatie van de Molenkouter (zie tabel CAI) is in 2020 een opgraving uitgevoerd op deze locatie. Hier wordt ingegaan op een aantal relevante zaken ten aanzien van dit archeologisch assessment.

In het kader van de aanleg van een sportpark werd in de eerste helft van 2020 een opgraving uitgevoerd in het noordelijke deel van het plangebied. Deze volgde op een landschappelijk bodemonderzoek (2017) en een proefsleuvenonderzoek (2017).

De bodem bestaat er uit een ploeglaag (35-40 cm), een uitlogingslaag (20-40 cm) en de bodem bestaat uit matig fijn zand met onderaan lemig zand. Bij het onderzoek met sleuven werden drie sporenclusters onderscheiden. In het noorden heeft deze een vroegmiddeleeuwse datering en sluit aan bij andere vondsten en sporen in de nabijheid (necropool). De andere clusters hebben vondsten opgeleverd met een datering tussen de steentijd en de Romeinse periode. Op dit moment is enkel het rapport beschikbaar met het verslag van de noordelijke cluster waar vroegmiddeleeuwse vondsten werden aangetroffen (= fase 1).

Bij deze eerste fase werden sporen aangetroffen die dateren vanaf de late ijzertijd tot en met de nieuwste tijd. Sporen bestonden onder andere uit 532 paalsporen, 146 Romeinse en middeleeuwse greppels en grachten, 12 waterputten (late-ijzertijd/vroeg-Romeins tot middeleeuws), 4 waterkuilen, één Romeins crematiegraf en één bomkrater uit WOII.

De precieze interpretatie en datering van de verschillende sporen en vondsten zullen later in het eindrapport gepubliceerd worden.

Archeologische onderzoek aan de Poelstraat⁴⁰

Dit onderzoeksgebied is gelegen op een afstand van 1000 m ten oosten van het plangebied. Hierin werden ook de eerdere onderzoeken in de omgeving verwerkt. Wat volgt is een beknopte samenvatting dat relevant is voor het plangebied. Ondanks de ligging verder van de Schelde af is dit plangebied gelegen op een droge zandbodem op een aflopend terrein tussen ca. 24 en 22 m +TAW. De Werrebeek is net ten zuiden van het plangebied gelegen. Het bodemprofiel is zelden ongeschonden en wordt als volgt omschreven: Het bodemprofiel dat in sleuf 22 als referentieprofiel werd geregistreerd, toont geen ongeschonden bodemopbouw, wat overigens het geval is op de meeste bodems. Bovenaan bevindt zich een opgehoord pakket van homogeen bruin zand en veel plantenwortels. Daaronder bevindt zich een heterogene laag van ongeveer 0,13 m dik, lichtbruin tot bruin van kleur. Een deel van de oude ploeglaag bevindt zich hieronder. Deze is 0,19m dik, en is donkerbruin tot zwart van kleur. De bovenkant van de ploeglaag is ooit afgegraven, gezien de scherpe overgang naar de C-horizont eronder. In het bodemprofiel lijken zelfs schopsporen te herkennen. De moederbodem is lichtbruin, beige zand dat hier tot 0,74 m onder het maaiveld kon worden waargenomen.

Tijdens de bureaustudie werd het archeologische potentieel van de OCMW-site duidelijk. Het terrein is ingeplant tussen twee gekende archeologische sites. Tijdens een werfcontrole ten noorden, op de site Merelbeke –

³⁹ Lefere en Vanhecke, 2020.

⁴⁰ https://www.dl-h.be/sites/default/files/rapporten/DLH27_MERPs2015.pdf

Dijsegem werd een Romeinse nederzetting vastgesteld (maar niet verder onderzocht). De site Merelbeke – Caritas grenst aan de zuidoostelijke rand van het projectgebied. De noodopgraving van begin de jaren 2000 leverde een vroeg tot volmiddeleeuwse nederzetting op langs een soort holle weg. Een van de belangrijkste vaststellingen is een 10de-eeuwse pottenbakkersoven, één van de schaarse exemplaren in Vlaanderen uit die periode. Behalve een nederzetting is er ook een vroegmiddeleeuws grafveld van zo'n 120 inhumatiegraven onderzocht. Dit is een belangrijke archeologische vindplaats in zandig Vlaanderen.

Tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem (door middel van proefsleuven, n.v.d.r.) werden diverse archeologische sporen aangetroffen. Het merendeel van de sporen kan toegewezen worden aan diverse chronologische fases. Een aantal ongedateerde sporen zijn ondiepe en slecht bewaard.

Andere oude sporen komen meer voor in het oostelijke gedeelte van het projectgebied. Ze kunnen wellicht in verband gebracht worden met de aangrenzende middeleeuwse occupatie van Merelbeke – Caritas. De meest opvallende structuur is het verlengde van het wegtracé dat al deels was opgegraven.

De schaarse vondsten aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek dateren in de Karolingische periode, wat in overeenstemming is met de datering bekomen bij het vorige onderzoek: deze weg is aangelegd tijdens de vroege middeleeuwen en werd opgevuld in de 10de eeuw. Centraal in het grasplein, en ten westen van de vermoede weg, ligt een groot antropogeen spoor, dat mogelijk een haaks wegtracé is, maar ook een drenkpoel, waterput of verlaagd stalgedeelte kan zijn. De zone rondt dit spoor is vrij ingrijpend verstoord door recentere zandwinningskuilen. De verschillende aangetroffen paalsporen wijzen op de aanwezigheid van constructies. Dit kunnen grotere hoofdgebouwen zijn, maar evenzeer bijgebouwen. Kleine clusters van palen (die variëren in dimensie) kunnen wijzen op de aanwezigheid van bewoningskernen binnen een grotere zone van middeleeuwse activiteit. Een grote kuil kan wijzen op de aanwezigheid van een hutkom (maar kan uiteraard ook een kuil met een andere functionaliteit zijn).

Het proefsleuvenonderzoek heeft de aanwezigheid van de middeleeuwse nederzetting duidelijk aangetoond, met voornamelijk vroeg- en volmiddeleeuwse sporen. Binnen sommige zones is er vrij veel van de oorspronkelijke bodemopbouw (en waarschijnlijk ook van een deel van de kleinere sporen) verstoord, binnen andere zones is ondanks latere activiteiten nog heel wat (goed) bewaard gebleven. De datering van bovenstaande sporen is meestal moeilijk gezien het ontbreken van determineerbare vondsten. Op basis van een aantal aanwijzingen werd uitgegaan van een middeleeuwse datering. Het is evenwel niet onmogelijk dat een deel van deze sporen in andere, oudere periodes thuishoort. Zo worden in het rapport nog een aantal (mogelijk) modernere sporen vermeld, zoals ook een loopgraaf.

Op basis van de gegevens is nog een zone geselecteerd van 7500m² dat verder onderzocht dient te worden door middel van een opgraving.

Vooronderzoek Merelbeke Bergbosstraat⁴¹

Aan de Bergbosstraat te Merelbeke (170 m ten zuidwesten van het plangebied) is in 2017 een archeologienota uitgeschreven met het oog op de constructie van een nieuw pompstation. Op basis van de topografische en bodemkundige ligging van het plangebied werd, samen met de vele gekende archeologische waarden in de omgeving, een hoge kans toegemeten aan het plangebied en werd ook vervolgonderzoek geadviseerd. Dit vervolgonderzoek is tot op heden echter nog niet uitgevoerd.

In de nabije omgeving zijn volgende erfgoedobjecten nog aanwezig:

Kasteel Krombrugge⁴²

Op 200 m ten zuiden van het plangebied ligt de site van het kasteel Krombrugge.

⁴¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4702>

⁴² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36320>

Site met walgracht naast (ten westen van) de Hollebeek bestaand uit een vroeger cirkelvormig opperhof omringd door een brede rechthoekige walgracht, waarschijnlijk opgericht tussen 1444 en 1625, mogelijk ter vervanging van een vroegere mottetoren. Verdwenen neerhof ervoor, herkenbaar aan de bewaarde omgrachting, sinds 1785 doorsneden door toegangsdreef met beuken vanuit het westen. Huidige kasteelhoeve ten zuiden van het vroeger neerhof. De site is ontstaan uit en op of nabij een oudere landbouwuutbating toebehorende aan de Gentse Sint-Pietersabdij: oprichting van een abdijhoeve met meierij na schenking in 964 van het domein "Krombrugge" door graaf Arnulf de Oude aan de Sint-Pietersabdij. Huidig kasteel met eenvoudige rechthoekige plattegrond dateert waarschijnlijk uit het midden van de 18de eeuw met latere lichte wijzigingen.

Kleine hoeve⁴³

Aan de Bergwegel 107 staat een kleine voormalige hoeve uit het begin van de 19de eeuw. Thans niet meer bewaard.

Herenhuis Château Bayard⁴⁴

Neoclassicistisch herenhuis met omringende tuin uit de tweede helft van de 19de eeuw. Vroeger was het een restaurant, pension, café en ook een rusthuis en luchtkuuroord.

Hoeve⁴⁵

Voormalige hoeve aan de Gaversesteenweg 419 (locatie boerenhuis) en 421 (locatie voormalige schuur) uit de 18de eeuw. Thans niet meer bewaard.

⁴³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36324>

⁴⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36340>

⁴⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/36339>

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Binnen het plangebied zijn geen archeologische waarden bekend. Enkel op basis van de 18de eeuwse Ferrariskaart kan gesteld worden dat er mogelijk bebouwing binnen het plangebied aanwezig is al kan het zijn dat die aan de overzijde van de (niet afgebeelde) Notelaarstraat gelegen zijn. In de omgeving zijn al een aantal archeologische onderzoeken uitgevoerd die met name concentreerden op een afstand van ca. 1000 m ten oosten van het plangebied. Daar werden resten opgegraven die dateren vanaf de ijzertijd tot in recentere tijden. Ook elders zijn verschillende perioden reeds aangetroffen, teruggaand tot in het neolithicum.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Op basis van het assessment zijn er een aantal aanwijzingen dat de bodem verstoord kan zijn. Het gaat met name op de noordelijke helft van het plangebied waar bebouwing, verharding en grondwerken (mogelijk) hebben plaatsgevonden. De mate (diepte en oppervlakte) van die verstoring is echter niet vast te stellen op basis van de geraadpleegde bronnen.

- Wat is de impact van de geplande werken?

Het ganse plangebied zal verkaveld worden. Het gaat om een oppervlakte van ca. 13.500 m². De zone van de woning in het noorden van het plangebied wordt voorlopig nog uit de ontwikkeling gehouden. Het gaat daarbij om een oppervlakte van ca. 1049 m². De diepte van de toekomstige werken is op dit moment nog niet gekend.

- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

Hierover is er weinig informatie bekend. Bij het archeologisch onderzoek op 1000 m ten oosten van het plangebied is een profiel vastgesteld al was die op het terrein vaak verstoord. Daar bestond de bodem uit

Het bodemprofiel dat als referentieprofiel werd geregistreerd, toont geen ongeschonden bodemopbouw, wat overigens het geval is op de meeste bodems op dat terrein, die gekarteerd zijn als bebouwde zone ofwel als droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Zbc(h)). Bovenaan bevindt zich een opgehoogd pakket van homogeen bruin zand en veel plantenwortels. Daaronder bevindt zich een heterogene laag van ongeveer 0,13 m dik, lichtbruin tot bruin van kleur. Een deel van de oude ploeglaag bevindt zich hieronder. Deze is 0,19m dik, en is donkerbruin tot zwart van kleur. De bovenkant van de ploeglaag is ooit afgegraven, gezien de scherpe overgang naar de C-horizont eronder. In het bodemprofiel lijken zelfs schopsporen te herkennen. De moederbodem is lichtbruin, beige zand dat hier tot 0,74 m onder het maaiveld kon worden waargenomen. Het bodemtype bij dit onderzoek bestaat uit een droge zandige bodem.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van de huidige gegevens is dit nog niet duidelijk.

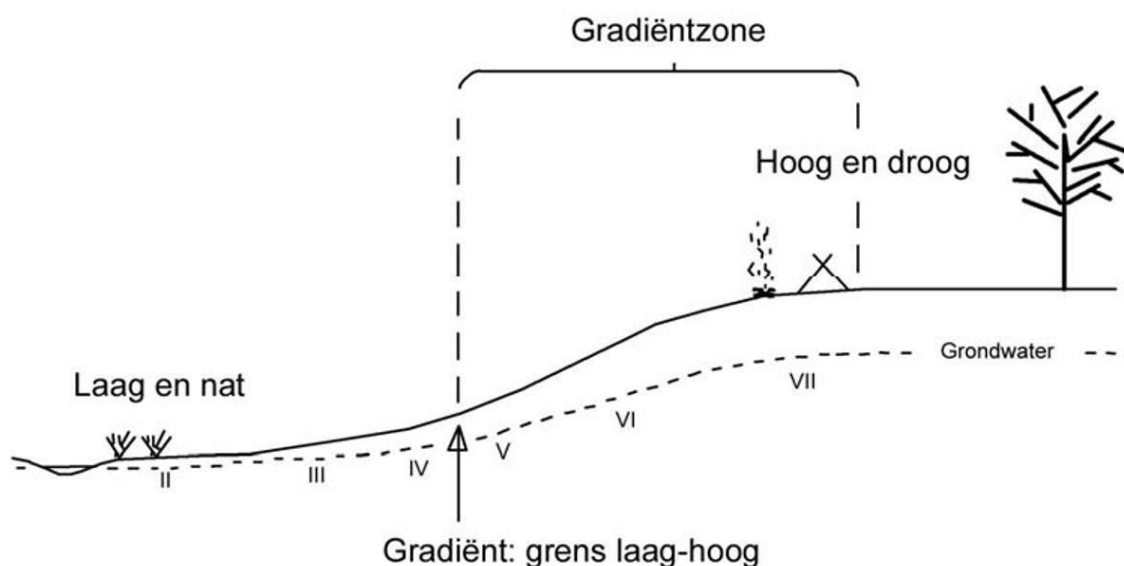
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Dit wordt verder in detail besproken.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied (13,5 ha) is gelegen in Merelbeke tussen de Notelaarstraat en Bergbosstraat op een hoogte tussen 14 en 15 m +TAW. De ruime omgeving bestaat uit hoogtes tussen 5 en 40 m +TAW. Net ten westen van het plangebied daalt de maaiveldhoogte richting de alluviale vlakte van de Schelde, waar ook de Melsenbeek en de meersen toe behoren. Naar het oosten toe stijgt het landschap vrij snel tot 30 m (Resselaarberg) waardoor het plangebied dus op een helling gelegen is. Tussen de Schelde en het plangebied stroomt dus ook de Melsenbeek, die tevens een loop heeft die ook ten zuiden van het plangebied stroomt.

Deze topografische locatie is erg interessant omdat dit gekenmerkt wordt als een gradiëntzone waarbij zowel hoge, droge als lage, natte zones voorkomen wat zorgt voor een afwisseling in fauna en flora, een cruciaal aspect voor de prehistorische mens voor dat de landbouw geïntroduceerd werd (Figuur 28). De jagers-verzamelaars kozen dergelijke locaties uit welke evenwel in de omgeving nog niet zijn aangetroffen. Dit hoeft echter niet te betekenen dat dergelijke sites hier niet voorkomen. Sites kunnen bestaan uit concentraties van lithische artefacten, sporen van haarden, kuilen enz. Deze kunnen zowel aan de oppervlakte voorkomen als in de bodem. De kans dat er hellingssedimenten in het plangebied voorkomen kan daarenboven gezorgd hebben dat dergelijke sites (maar ook recentere sites) afgedekt zijn door colluvium wat een betere bescherming biedt. De diepere ligging door deze afdekking zorgt voor een betere vrijwaring van bijvoorbeeld de ploeg.

Figuur 28: Hypothetisch voorbeeld van een gradiëntzone⁴⁶

Vanaf het neolithicum (late steentijd) is er de introductie van de landbouw. Hierdoor kunnen nederzettingssporen, begraving, kuilen en andere sporen aangetroffen worden. In de omgeving zijn al vondsten aangetroffen die gedateerd werden in het finaalneolithicum. Ook latere sites zijn gekend uit de ijertijd, Romeinse periode en doorheen de middeleeuwen tot in de 20ste eeuw. De bronstijd lijkt afwezig te zijn al kunnen mogelijk de grafcircels ten noordwesten mogelijk uit die tijd stammen.

Al bij al wijzen de landschappelijke, historische, archeologische en cartografische gegevens op een groot archeologisch potentieel vanaf de steentijd doorlopend tot in de nieuwe tijd. Vanaf de 18de-19de eeuw zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologisch site.

1.5.3 *Potentieel op kennisvermeerdering*

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.5.4 *Afweging noodzaak verder vooronderzoek*

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden onvoldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is en dat deze archeologische site bedreigt wordt door de geplande werkzaamheden. Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd aanwezig is. De aanwezigheid en bewaringstoestand van eventuele archeologische sites, alsook de potentiële bedreiging, kan enkel bevestigd worden door de uitvoering van een landschappelijk booronderzoek en eventuele vervolgonderzoeken. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

Bodem

- Welke bodemhorizonten worden in de boringen of profielen aangetroffen en wat is de genese ervan? Welke zijn de bodemprocessen die hiermee geassocieerd worden?
- Wat is de relatie tussen deze bodemhorizonten en het omliggende landschap?

⁴⁶ M. Verhoeven et al. 2010, fig 33, p.87

- Vertegenwoordigen deze horizonten relevante archeologische niveaus?
- Indien deze horizonten relevante archeologische niveaus omvatten:
 - o Wat is de aard van dit niveau?
 - o Heeft dit niveau een duidelijke begrenzing?
 - o Kan dit niveau gedateerd worden?
 - o Zijn er aanwijzingen dat dit niveau geassocieerd kan worden met een archeologische site?
 - o Wat is de bewaringstoestand van dit niveau?
 - o Wat is de impact van de geplande graafwerken op dit niveau?

Sites uit de steentijden en vuursteenconcentraties

- Zijn er steentijdartefacten aanwezig?
- Is er een clustering in de steentijdartefacten aan te wijzen?
- Wat zijn de grenzen van de ruimtelijke spreiding(en) van de steentijdartefacten?
- Wat is de datering van de artefacten?

Sporenbestand

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de archeologische sporen en de landschappelijke context?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Impact geplande bodemingrepen

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

Motivatie en bepalingen mogelijk verder archeologisch onderzoek

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Wat is de financiële impact van eventueel vervolgonderzoek?

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Het plangebied (13,5 ha) is gelegen in Merelbeke tussen de Notelaarstraat en Bergbosstraat op een hoogte tussen 14 en 15 m +TAW. De ruime omgeving bestaat uit hoogtes tussen 5 en 40 m +TAW. Het plangebied is dan ook gelegen op de overgang tussen de Resselaaarberg (ca. 30 m +TAW) net ten oosten en de alluviale vlakte van de Schelde (met de Melsenbeek en de meersen) net ten westen.

Op basis van het assessment blijkt dat er in de omgeving reeds verschillende archeologische resten gekend zijn die dateren vanaf het neolithicum quasi doorlopend tot het heden. Deze zijn gekend op basis van luchtfotografie, prospectie en archeologisch veldonderzoek.

De topografische ligging van het plangebied wijst al op een groot potentieel om vondstensites aan te treffen uit de steentijd. De gradiëntsituatie en de waarschijnlijke aanwezigheid van hellingssedimenten zorgen voor een hoog potentieel en goede bewaring van dergelijke sites.

Vanaf het neolithicum zijn er in de omgeving verschillende aanwijzingen van bewoning die ook op het plangebied van toepassing zijn. Er kan bijgevolg een potentieel vooropgesteld worden voor het

aantreffen van archeologische resten en sporen vanaf het paleolithicum doorlopend tot en met de vroege nieuwe tijd. Vanaf de 18de – 19de eeuw zijn er geen aanwijzingen dat er sites binnen het plangebied aanwezig zijn.

In de jongste decennia hebben er in de noordelijke helft vermoedelijk wel al verstorende werken plaatsgevonden door bebouwing, verharding en vergraving. De mate waarin dit invloed heeft gehad op eventueel archeologische resten is evenwel niet bekend.

Gezien de verkaveling van het ganse plangebied, het potentieel op het aantreffen van archeologische waarden vanaf de steentijd en het potentieel aan kenniswinst dient een vervolgonderzoek uitgevoerd te worden. Dit zal verder besproken worden in het programma van maatregelen.

2 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied op orthofoto	8
Figuur 4: Inplantingsplan, met het noorden rechts	9
Figuur 5: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM).....	11
Figuur 6: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM.....	12
Figuur 7: Hoogteprofielen van het plangebied.....	13
Figuur 8: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	16
Figuur 9: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000.....	17
Figuur 10: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	18
Figuur 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000.....	19
Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	20
Figuur 13: Plangebied op de potentiële bodemerosiekaart en het digitaal hoogtemodel	21
Figuur 14: Plangebied op de kaart van Villaret	26
Figuur 15: Plangebied op de Ferrariskaart	27
Figuur 16: Plangebied op de Ferrariskaart, detail.....	28
Figuur 17: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	29
Figuur 18: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	30
Figuur 19: Plangebied op de Popp-kaart	31
Figuur 20: Plangebied op de topografische kaart uit 1939	32
Figuur 21: Plangebied op de luchtfoto uit 1971	33
Figuur 22: Plangebied op de luchtfoto uit 1990	34
Figuur 23: Plangebied op de luchtfoto uit 2002	35
Figuur 24: Plangebied op de luchtfoto uit 2009	36
Figuur 25: Plangebied op de luchtfoto uit 2013	37
Figuur 26: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	44
Figuur 27: Plangebied en omgeving op de syntheseskaart.....	45
Figuur 28: Hypothetisch voorbeeld van een gradiëntzone	51

3 Lijst met tabellen

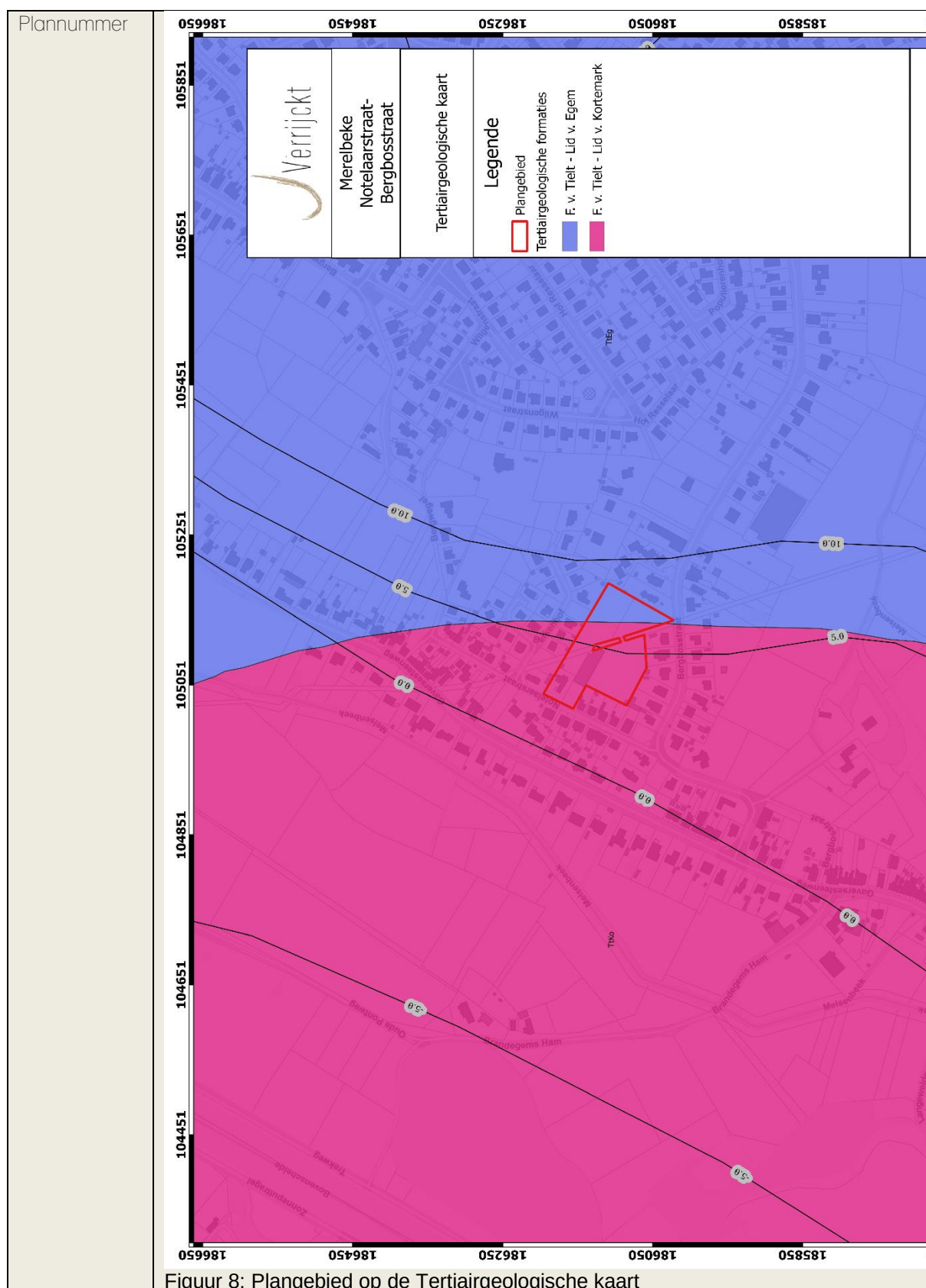
Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	38
--	----

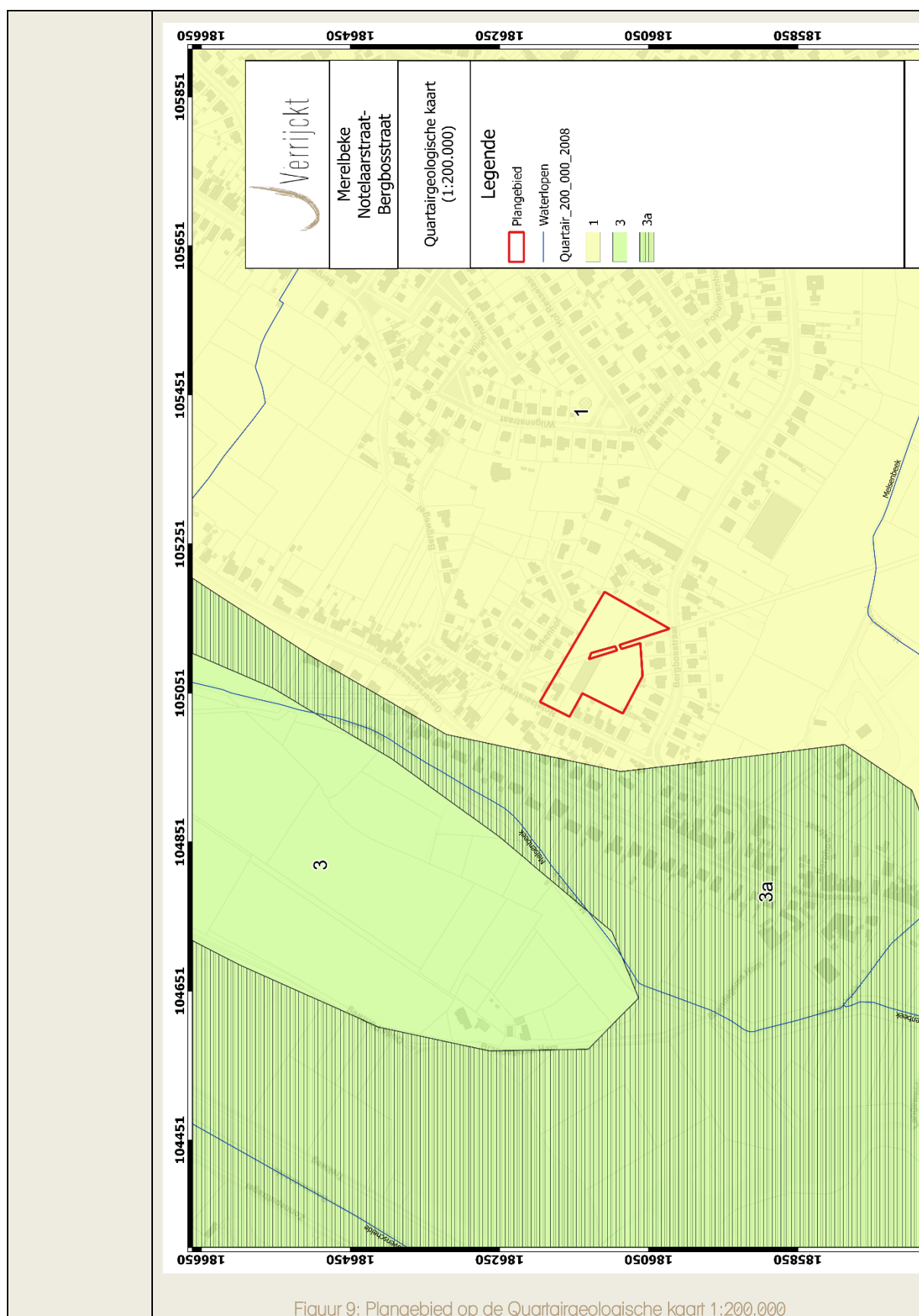
4 Plannenlijst

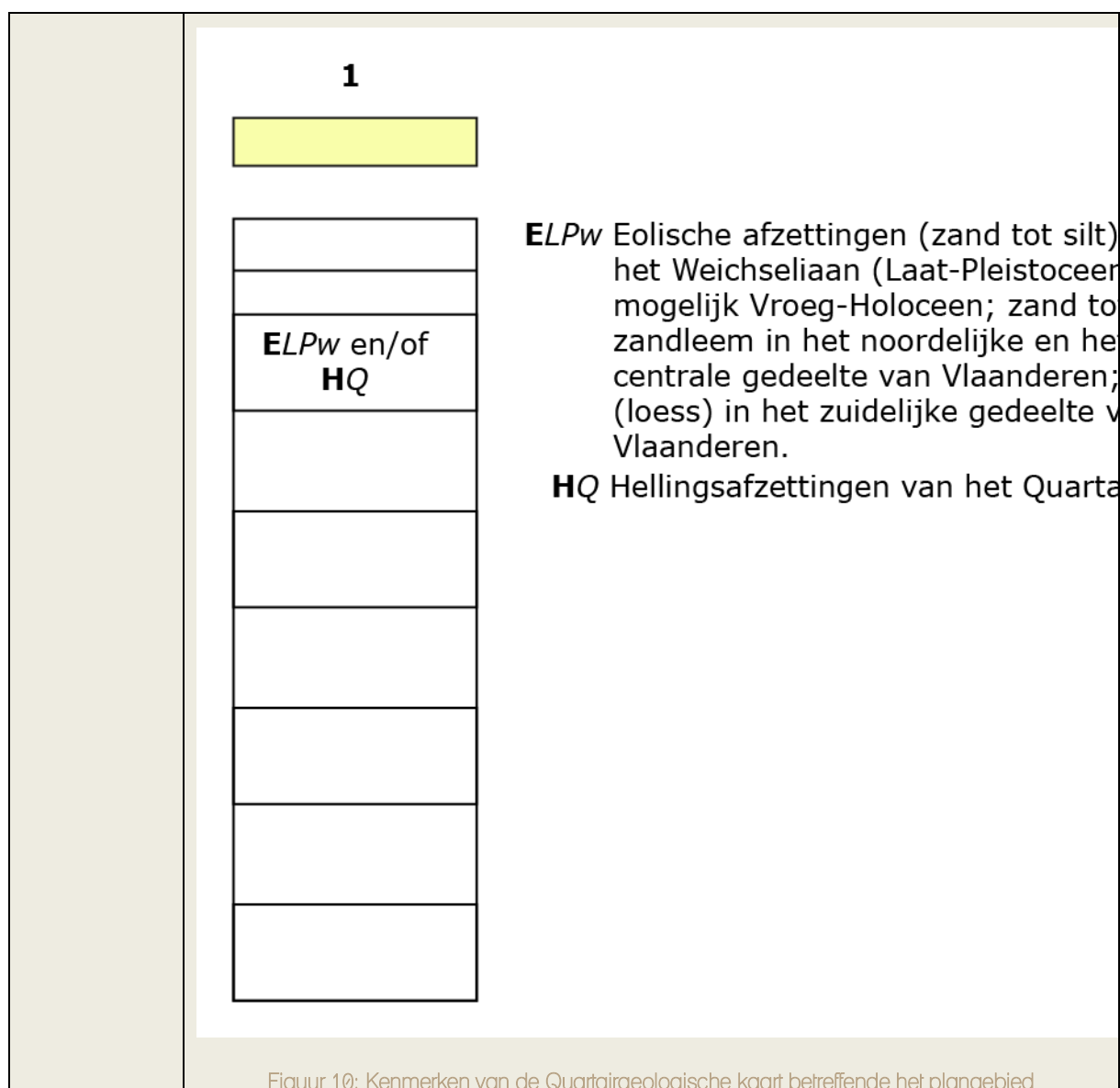
Plannenlijst Merelbeke, Notelaarstraat - Bergbosstraat	Projectcode bureauonderzoek 2020K14
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaaksch aal	1:12.000
Aanmaakwijz e	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2

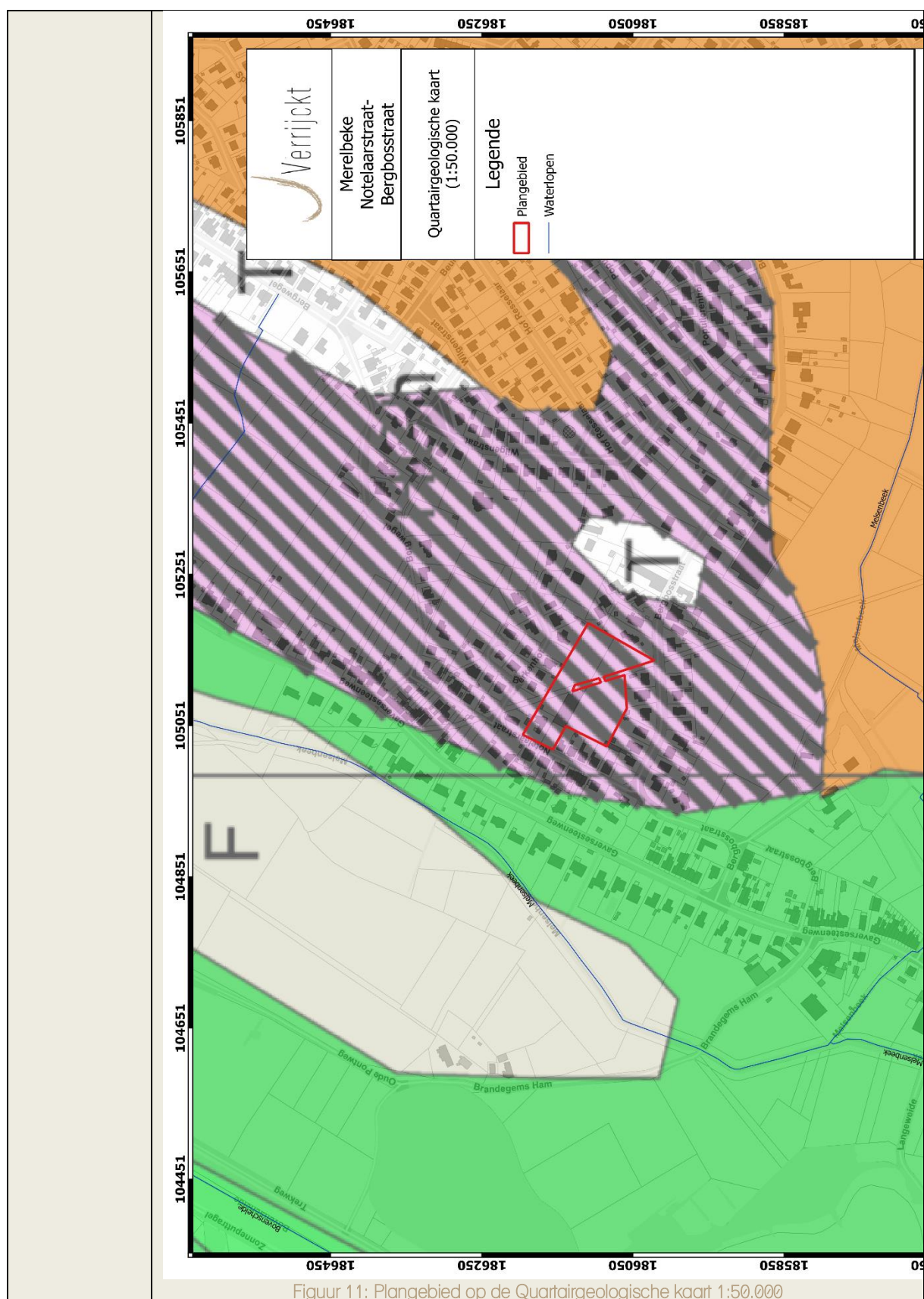
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:1000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied orthofoto
Aanmaakschaal	1:1.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 5
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	1:12.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 6
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op DHM met hoogteprofiellocaties
Aanmaakschaal	1:4.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 8
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:4.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart

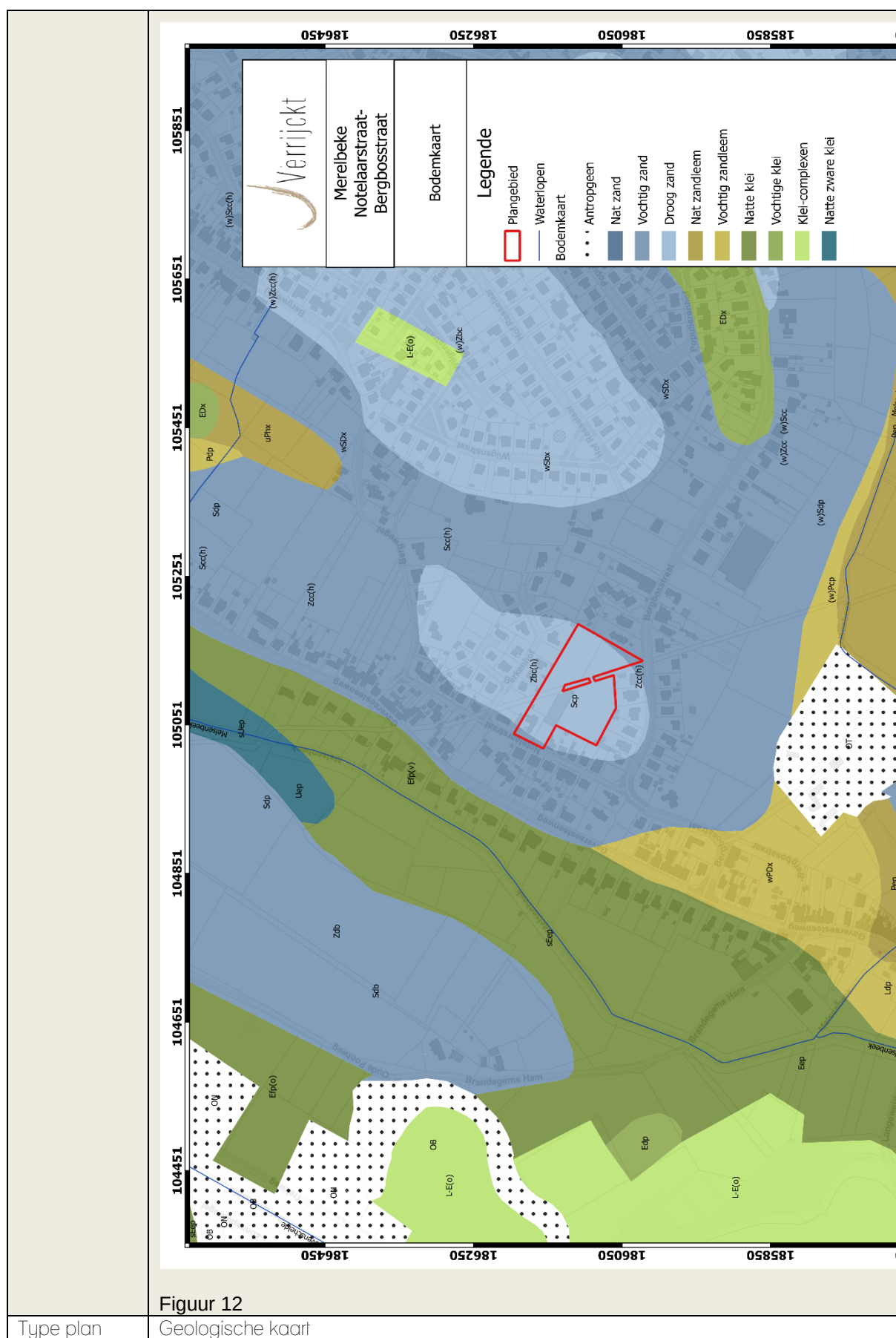
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 11
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)

Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:4.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemerosiekaart
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Villaret
Aanmaakschaal	1:8.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1745-1748
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 15 en Figuur 16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	06/11/2020 (raadpleging)

Plannummer	Figuur 18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart 1939
Aanmaakschaal	1:3.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1939
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 21-Figuur 25
Type plan	Luchtfoto's
Onderwerp plan	Luchtfoto's uit 1971, 1990, 2002, 2009 en 2013
Aanmaakschaal	1:3000 en 1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	1971-2015
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 26
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	06/11/2020 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 26
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris en hoogtemodel
Onderwerp plan	Synthesekaart
Aanmaakschaal	1:10.000

Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	06/11/2020 (raadpleging)

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal. Available at:
<https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2020a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2020b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2020c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2020d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2020e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at:
<http://www.geopunt.be>.

CAI, 2020. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2020. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

De Moor, G. (2006) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest, Kaartblad 22: Gent.

DOV VLAANDEREN, 2020a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2020b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2020c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2020a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2020b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2020c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2020d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2020e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2020f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2020g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

IOE, 2020. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

LEFERE, M. & VAN HECKE, 2020. Molenkouter (Merelbeke, Oost-Vlaanderen). **Rapportering opgraving deel 1: archeologierapport**. Brugge.

6 Bijlagen